
BUTLLETÍ D L'ARQUEBISBAT D BARCELONA

Núm. 158 (2018) XII

31 de desembre

Redacció i administració:

Oficina Diocesana de Comunicació i Relacions Institucionals
c/ Bisbe, 5 – 08002 Barcelona – Tel. 93 270 10 13; Fax 93 270 13 05
A/e: press@arqben.cat – Web: www.esglesiabarcelona.cat

Prelat

Decrets

DECRET 28/18. Barcelona, 18 de desembre de 2018

Per tal d'atendre les necessitats de l'Administració de justícia a la nostra Arxidiòcesi;

PEL PRESENT decret, d'acord amb el cànon 1673 § 3 del Codi de dret canònic, d'acord amb els requisits legals vigents i els mèrits propis, nomenem jutgessa de torn per als processos matrimonials en el Tribunal Eclesiàstic Metropolità de l'Arxidiòcesi de Barcelona la Dra. Araceli Martínez González, pel període que finirà en el moment de renovació de la resta de càrrecs del Tribunal.

Aquest càrrec haurà d'exercir-lo amb excepció dels processos en què hagi d'actuar com a notària-secretària, ofici que mantindrà com fins ara per a la Sala I del nostre Tribunal.

Ho decreta i firma l'Emm. i Rvdm. Sr. Cardenal Arquebisbe de Barcelona.

† Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

Per manament del Sr. Cardenal Arquebisbe

Màrion Roca Sagués
Secretària General i Cancellera

Cartes

Barcelona, 5 de desembre de 2018

Als preveres de l'Arquebisbat de Barcelona

Assumpte: Exercicis Espirituals, gener 2019.

Benvolguts preveres,

Iniciant-nos en el joiós temps de l'Advent, em plau convocar-vos a tots els preveres a una tanda d'Exercicis Espirituals que, sota la direcció de Mons. Juan María Uriarte, tindran lloc a la Casa d'Espiritualitat Maria Immaculada de Tiana, del vespre del diumenge 13 de gener al divendres 18 de gener de 2019.

Per tal de viure en fraterna comunió sacerdotal, és bo que dediquem uns dies a la pregària i a endinsar-nos en la Paraula de Déu per poder predicar-la amb un amor ben viu i ple d'alegria al Senyor.

Mons. Juan María Uriarte de ben segur que ens oferirà reflexions per aprofundir en el nostre ministeri i viure amb un sentiment eclesial renovat i profund per a un millor servei pastoral.

És per aquest motiu, doncs, que us demano que feu tot el possible per combinar les vostres respectives ocupacions pastorals i participeu d'aquests exercicis que ens han d'ajudar a endinsar-nos en aquesta adhesió a Jesucrist, a través de la pregària, del recolliment i del silenci.

Amb el desig que hi pugueu participar, rebeu una salutació i benedicció molt cordials.

† Card. Joan Josep Omella
Arquebisbe de Barcelona

Barcelona, 13 de desembre de 2018

Als capellans, diaques i seminaristes amb tasca pastoral en una parròquia/comunitat on hi ha un esplai

Benvolguts germans,

Us convidem a participar en una trobada-dinar, hi sou convidats tots els capellans, diaques i seminaristes que sou en una parròquia/comunitat on hi ha un esplai del

Moviment de Centres d'Esplais Cristians de Catalunya (MCECC). Serà, si Déu vol, el **dissabte 9 de febrer** a la Sala Sant Jordi del Seminari Conciliar de Barcelona, a les 10 h.

Creiem que és important que ens puguem veure i compartir amb esperança els reptes que ens proposem des de les diverses realitats, uns reptes que, de ben segur, són molt semblants.

Primer de tot dedicarem una estona a conèixer-nos, a compartir i a treballar per uns objectius comuns en línia amb el Pla Pastoral Diocesà. Després, membres del Consell Directiu del MCECC s'afegiran a la trobada. Serà una oportunitat per conversar, compartir el que anem fent i plantejar com podem treballar millor plegats i donar-nos suport mútuament.

Acabarem abans de dinar, compartint un petit moment de pregaria, posant la nostra mirada en la Mare de Déu de l'Alegria, patrona dels esplais.

Us espero a tots el **dissabte 9 de febrer a les 10.00 h (puntuals), al Seminari Conciliar de Barcelona** (Sala Sant Jordi, c/ Diputació, 231). En acabar la trobada us convidarem a **dinar (previst a les 14.00 h)**, perquè també sigui una jornada de germanor a la taula. Mn. Miquel Álvarez, consiliari diocesà dels esplais de Barcelona, ens demana que, **si us plau, li anem confirmant la nostra assistència per reservar el dinar abans del dijous 31 de gener**: envieu-li un WhatsApp (687 36 54 12) o un correu electrònic (malvarezr@peretarres.org).

Amb desig de trobar-nos ben aviat, cordialment,

† Card. Joan Josep Omella
Arquebisbe de Barcelona

Cartes dominicals

«Sortim!» (2 de desembre de 2018)

En aquests moments, inici del nou any litúrgic i del temps d'Advent, ja tenim engegat el nou curs pastoral a les diferents comunitats de la nostra arxidiòcesi, a les parròquies, a les escoles, als moviments, etcètera.

Continuem amb el lema del nou Pla Pastoral que encapçala aquest escrit «Sortim!» Respon més a una actitud de conversió que no pas a una acció concreta. No es tracta només de fer accions de *sortida* al carrer, a la *perifèria*... Es tracta, sobretot, de sortir de l'*autoreferencialitat* que ens porta a mirar la realitat només des del nostre punt de vista.

Agraïxo molt la il·lusió amb què heu acollit aquestes *Orientacions i propostes*. Hem creat un equip de seguiment perquè ens ajudi en l'aplicació del nou Pla Pastoral. Agraïxo la tasca que està fent aquest equip per animar-nos a *sortir*, a acollir, a fer nostre el conjunt d'aquest document. Per tal de fer possible tot això, l'equip de seguiment ens ha fet arribar algunes dinàmiques o recursos i ho seguirà fent en el futur. Aviat ens faran arribar via WhatsApp un vídeo de promoció, per mostrar que, a Barcelona, tenim passió per l'Evangelí. Endavant... Fem nostre el Pla Pastoral!

Els propers quatre anys, treballarem cada un dels eixos que proposa aquest document. Aquest curs ens agradaria treballar l'eix de la fraternitat, ara que hem estrenat un nou organigrama per a la nostra arxidiòcesi: nous vicaris episcopals, noves delegacions i secretariats, amb nous responsables. A la pràctica, caldrà viure la comunió i la fraternitat. Davant la polarització social i política que va creixent a Occident, el millor antídoto és la fraternitat. Per això, penso que aquesta és una gran oportunitat de conversió.

El proper curs 2019-20, treballarem l'eix dels joves, ja que possiblement disposarem de les indicacions que ens proposarà el Sant Pare, després d'haver rebut les conclusions del recent Sínode de Bisbes sobre els joves. En el curs 2020-21 treballarem l'eix dels pobres i en el 2021-22 el discerniment, com a gran eina per viure *en cristià*. Tot plegat sense deixar de tenir molt present l'eix central del nostre Pla Pastoral: la trobada amb Jesucrist. Aquesta és la clau per a la nova evangelització: deixebles del Crist, inundats pel seu amor, que tenen el coratge de viure la vida en missió. Tant de bo arribem a ser deixebles missioners del Senyor.

Tornant a aquest nou any litúrgic que avui iniciem, i amb l'objectiu de treballar l'eix de la fraternitat, l'equip de seguiment ens farà arribar algunes propostes perquè el puguem treballar de manera personal i comunitària: la *lectio divina*, propostes de cinema-fòrum, textos per reflexionar, etcètera. Us convido a examinar com vivim en el dia a dia la relació amb els nostres germans de comunitat, amb la nostra família o els nostres veïns.

Us proposo que cada dia ens aturem un moment i ens demanem davant el Senyor: Com he mirat avui els meus germans, les persones amb qui m'he trobat? Aprofitem per demanar al Senyor el do de la seva mirada, perquè puguem descobrir en els altres el do de Déu que hi habita. Us convido a fer vostra aquesta pregària que trobem a l'evangelí de Lluc: «Senyor, fes que hi vegi» (Lc 18,41). Així és, tant de bo puguem veure-hi amb la seva mirada. Bon inici d'Advent!

† Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

«El veritable *políticament correcte*» (9 de desembre de 2018)

Europa i, en particular, el nostre país, està passant moments de crisi política i social que són, en part, conseqüència de la severa crisi financera i econòmica global que va començar l'any 2007. Davant d'aquesta situació, hem volgut trobar un culpable extern a nosaltres i, a poc a poc, ens hem tancat en nosaltres mateixos. No podem perdre l'esperança. Tota crisi, un cop descoberta i acceptada, és una gran oportunitat de posar-nos tots d'acord en allò que és veritablement fonamental.

És el moment de recuperar el sentit més autèntic de la política. El Concili Vaticà II ens recorda que la política és un instrument decisiu al servei de la persona, de la comunitat i de la convivència social, que cerca sempre el bé comú dels ciutadans (cf. GS 74).

Jacques Maritain (un dels redactors de la Declaració Universal dels Drets Humans) ens recorda que la política no és la reunió dels iguals, sinó la convivència i la comprensió entre persones diferents. Ell desenvolupa una teoria de la cooperació per mostrar com les persones de diferents posicions intel·lectuals poden assolir objectius comuns.

La diferència no ha de ser font de discòrdia, sinó d'enriquiment mutu i cooperació. El que ens uneix és molt més del que ens separa. Cal, per tant, recuperar el gran valor de la fraternitat. En aquest sentit, Chiara Lubich, la fundadora del Moviment dels Focolars, deia: «Després de la Revolució Francesa, i fins als nostres dies, la llibertat i la igualtat s'han anat desenvolupant com a veritables categories polítiques, cosa que no va passar [...] amb la fraternitat. Només les tres juntes podrien donar com a resultat una política que respongués als problemes d'avui.»

La democràcia és el millor dels sistemes possibles, sempre que els nostres representants polítics cerquin per damunt de tot el bé comú. El problema sorgeix quan, en lloc de ser un instrument al servei de la societat, es transforma en una plataforma per accedir al poder, enriquir-se i poder dominar.

Els populismes cerquen trencar aquest *statu quo* i fomenten un clima de polarització i confrontació, que es podria interpretar com una mena de revolució encoberta. El millor antídoto és tornar a la política de veritat, la que cerca, per damunt de tot, el bé dels ciutadans. Cal resoldre els problemes evitant la via de l'enfrontament i sense cedir a la temptació de solucions màgiques a problemes complexos.

Finalment, us convido a meditar unes paraules del papa Francesc: «La vareta màgica no funciona en política. Un realisme saludable sap que fins i tot la millor classe dirigent no pot resoldre tots els problemes en un instant. [...] [Evitem] les crítiques [que] no són constructives. Si el polític s'equivoca, digues-li-ho, hi ha tantes formes de dir-li-ho: [...] però digues-li-ho constructivament. I no miris des de la balconada esperant que fracassi. El seu fracàs és el nostre fracàs social. No, així no es construeix

la civilització.» (*Discurs del Sant Pare en la seva visita pastoral a Cesena*, 1 d'octubre de 2017).

Preguem pels nostres polítics i governants a fi que siguin coherents amb la seva voluntat de servir a tothom, especialment als més vulnerables i necessitats.

† Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

«El Raval: una realitat amb esperança» (16 de desembre de 2018)

El Raval és un dels barris de Barcelona amb més demanda d'acció social. Aquesta àrea, multicultural i rica en diversitat, concentra problemàtiques molt representatives de la realitat de la ciutat, a les quals es refereixen sovint els mitjans de comunicació. En poc més d'un quilòmetre quadrat viuen més de 48.000 persones, una xifra que triplica la densitat mitjana de la ciutat.

La meitat dels veïns són d'origen estranger. Hi predomina una classe mitjana emporbrida, amb un alt nombre de famílies en risc d'exclusió social, desafavorides i sense esperança. El 30% de la població està desocupada. El 37% té professions de perfil baix. Un 72% dels habitants només té estudis primaris. Més de dues mil persones grans viuen soles.

Totes aquestes persones afronten un dia a dia difícil, amb preocupacions molt importants que ens afecten a tots, com la feina, l'habitatge, els fills, etc. Tot això es barreja amb problemes greus de qualitat de vida, d'espai públic, de gentrificació i de seguretat.

Afortunadament, a més a més de la tasca que fan les institucions públiques, al barri del Raval hi ha unes cinquanta entitats que es dediquen a ajudar aquestes persones i, a més, també hi ha molta gent que ofereix el seu ajut a nivell individual. L'esperança és la gent. Amb persones altruistes aconseguirem una societat més digna i cohesionada. Sense aquesta solidaritat els problemes serien molt més greus. Tenim una gran xarxa social molt activa, que no només està facilitant la unió i la bona convivència al barri, sinó que contribueix a reduir problemàtiques i, en alguns casos, brots de violència.

Moltes d'aquestes actuacions provenen de l'Església: les parròquies, Càritas, el treball dels religiosos i diverses entitats del barri, en les quals col·laboren molts cristians com a voluntaris, que posen en pràctica la seva fe. L'actuació d'aquestes entitats d'Església, moltes de les quals he tingut ocasió de visitar, permet cobrir les necessitats bàsiques de les persones, sense deixar d'oferir el necessari aliment espiritual. Atenen les persones que ho necessiten, sense cap discriminació per raó de procedència, llengua, raça o

religió. En aquesta labor i treball constant hi ha la llavor d'una societat més humana i fraterna.

Una persona que dona un cop de mà a una altra és a l'avantsala de la trobada amb Déu. Qui s'apropa a un pobre, a un malalt, a qui està sol, és al mateix Crist a qui s'apropa, ja que, com diu el papa Francesc: «Les persones pobres i dèbils són la *carn de Crist*» (Visita apostòlica del Sant Pare a Geòrgia, octubre de 2016).

Agraeixo a tantes persones i entitats l'esforç que fa possible que molta gent senti que forma part d'una família que l'estima. Gràcies a aquest esforç, som i serem una societat acollidora que afronta els problemes donant el millor de si mateixa. Sentir-se part d'una família és la millor vacuna per gaudir de bona salut en qualsevol barri del món. Fem barri, fem família.

† Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

«Misteri d'amor» (23 de desembre de 2018)

Nadal és el misteri de l'Encarnació del Fill de Déu i l'anunci de la nostra salvació. Per Nadal el cel baixa a la terra; Déu es fa home; l'Etern entra en el temps; l'Omnipotent es fa pobre; l'Altíssim esdevé petit; el Fort esdevé dèbil; l'Incorruptible assumeix la nostra carn; el Fill de Déu es fa un de nosaltres, naixent com un infant en braços de la Verge Maria.

El fet que Jesús neixi en un lloc geogràfic concret, d'una mare de qui sabem el nom, en una família de la qual coneixem els orígens, la residència i, fins i tot, la genealogia, ens permet contemplar un esdeveniment que ha transformat el món i que ha marcat de forma indeleble la vida dels homes. El teòleg Oscar Cullmann deia que no és casual que els anys es comptin des del naixement de Jesucrist, una manera de comptar que assenyala un «abans» i un «després» de l'esdeveniment de la seva vinguda al món.

Per al creient, per Nadal la vida adquireix així un nou significat. Nadal no és només un misteri que mira el passat, sinó que és un fet que s'arrela en el temps present. Recordo que, ara fa un any, en el número del temps nadalenc de la revista dels jesuïtes italians *La Civiltà Cattolica*, el seu editorial acabava amb una cita d'Angelus Silesius, un místic alemany del segle XVI, que va escriure: «Si mil vegades nasqués Crist a Betlem, / però no [neix] en tu, / estàs perdut eternament.»

Nadal ens interroga sobre la nostra fe i sobre la manera com acollim els nostres germans i germanes. Quan l'Omnipotent decideix néixer a Betlem, encarnat en un Infant, opta per venir al món en la precarietat, sense comoditats, amb les dificultats d'una

família que lluita per tirar endavant el seu projecte de vida. Nadal és la revolució de la tendresa de Déu que «derroca els poderosos del soli i exalta els humils» (Lc 1,52). La pau i la justícia es construeixen dia a dia, reconeixent la dignitat de tota vida humana, des de la més petita i indefensa, i reconeixent que tot ésser humà és fill de Déu i, per tant, el nostre germà.

Nadal és, doncs, un do al qual hem d'estar oberts. L'Emmanuel és el Déu que ve entre nosaltres per guarir-nos dels nostres pecats i per donar-nos el sentit de la fraternitat i de la filiació divina. Nadal ens convida sempre a renovar-nos, a sentir-nos germans els uns amb els altres.

Si Jesús es fa un de nosaltres, es fa proper a nosaltres, també nosaltres som convidats a apropar-nos als altres. Si la vida cristiana és un camí i una assimilació progressiva de la vida de Jesús, la nostra consciència ha de sentir-se interpel·lada per l'experiència de la pobresa i la humilitat que marquen l'entrada del Senyor de la glòria en la nostra història.

«No tingueu por. Us anuncio una nova que portarà a tot el poble una gran alegria: avui, a la ciutat de David, us ha nascut un salvador, que és el Messies, el Senyor» (Lc 2,10-12). Que bonic seria que, com els pastors, acollíssim el do del Nadal amb cor de pobre. Amb aquesta esperança, desitjo a tots un sant i fratern Nadal.

† Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

«La família, escola d'amor» (30 de desembre de 2018)

En el clima alegre i familiar del temps de Nadal, avui l'Església catòlica celebra la Jornada per la Família i per la Vida. En aquests temps on es diu tant que la família tradicional travessa una crisi molt profunda, no puc deixar de recordar-vos que la família ha estat instituïda i estimada per Déu com a escola d'amor, on aprenem la nostra condició més essencial, la nostra identitat més profunda: que tots som fills i germans.

Aquesta veritat s'aprèn de manera especial en família. Jesús mateix, el Fill de Déu encarnat, va passar per aquest aprenentatge. No oblidem que Déu mateix, en essència, és família. Ens referim a aquestes eternes relacions d'amor entre Pare, Fill i Esperit Sant. Aquest Déu que s'ha manifestat en Jesús com a Amor, vol que tots els éssers humans entrem a formar part d'aquesta meravellosa i entranyable família divina. El camí per entrar és Jesucrist, Ell és el camí, la veritat i la vida, com ens ensenya sant Joan (cf. Jn 14, 5-6). Per tant, de la mà de Jesús aprendrem a ser família de tothom, per així poder entrar, algun dia, a la llar de la família eterna.

Pot ser que la família tradicional sigui criticada o qüestionada per algunes ideologies, però no hi ha dubte que continua sent i serà un anhel fonamental del cor humà. Ni la família ni l'Evangelí han deixat ni deixaran mai de ser importants, perquè l'ésser humà, fet a imatge i semblança de Déu, per ser ell mateix, per ser autèntic i feliç, necessita ser també *en família*, com Déu és família.

La família, com us he dit abans, és escola d'amor, imprescindible per aprendre a ser fill i germà. Escola que ens prepara per després transcendir els llaços de sang i poder veure tota la humanitat com la gran família dels fills de Déu. Aquest és el somni de Déu: que algun dia tots ens comportem com a membres d'una gran família de germans i germanes que s'estimen, units tots els pobles de la terra en un fraternal banquet, del qual és expressió l'Eucaristia, taula fraterna habitual de la família cristiana. El papa Francesc, aquest any, en la trobada mundial de famílies de Dublín, ens ha recordat que Déu santifica i salva els homes «no aïlladament, sense cap connexió dels uns amb els altres, sinó constituint un poble» (*Gaudete et exsultate*, 6).

Cal que, més que mai, la societat deixi al marge prejudicis ideològics i redescobreixi novament el gran valor de la família com a escola ideal per aprendre a ser persona, a ser fill i germà, per aprendre a estimar els altres i Déu. Pares i mares, recordeu que no esteu sols en aquesta gran missió.

Benvolguts germans i germanes: que Maria, Josep i el nen Jesús siguin llum per a tantes famílies que anhelan la pau, l'amor i l'alegria que irradia el Portal de la Misericòrdia i de la solidaritat que contemplem a Betlem.

† Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

Vicariat General

Paraules de Mons. Sergi Gordo en el concert de Nadal, a la Sagrada Família

Salutació inicial de Mons. Sergi Gordo, bisbe auxiliar de Barcelona i membre del Patronat de la Fundació Junta Constructora de la Sagrada Família, amb motiu del concert de Nadal celebrat el dissabte 15 de desembre de 2018.

Déu vos guard i molt bona tarda a tothom!

Com a bisbe auxiliar i membre del Patronat de la Junta Constructora de la Basílica de la Sagrada Família, em plau adreçar-vos una cordial salutació i felicitació d'un joiós i sant Nadal en nom del Sr. Cardenal Joan Josep Omella, arquebisbe de Barcelona i president nat del Patronat. Ell avui es troba fora de Barcelona i, en no poder fer-se present en aquest tradicional concert de Nadal, us envia la seva cordial felicitació i benedicció.

Una salutació molt afectuosa em permetran que la dirigeixi, en primer lloc, al cardenal Lluís Martínez Sistach, arquebisbe emèrit de Barcelona, present avui entre nosaltres, amb bona salut i coratge. Ell és qui tant va maldar per tal que el papa emèrit Benet XVI vingués en visita apostòlica a la nostra ciutat per dedicar al culte aquest bell temple el memorable 7 de novembre de 2010. Mai no ho oblidarem: gràcies, estimat Sr. Cardenal!

Saludo avui, especialment, entre els aquí presents, el meu germà en l'episcopat, el bisbe auxiliar Antoni Vadell. Com sabeu, ell va néixer a Lluçmajor, Mallorca. I avui, precisament, «gaudirem» no només «amb Gaudí» –valgui la redundància–, sinó també sentint atentament l'Escolania de Blauets del santuari de la Mare de Déu de Lluc, patrona de la diòcesi germana de Mallorca. Junt amb ells actuaran també el Cor de Cambra de l'Auditori Enric Granados de Lleida, el Cor de Cambra de la Diputació de Girona, l'Orquestra Simfònica Julià Carbonell de les Terres de Lleida, sota la batuta, respectivament, dels mestres Ricard Terrades, Pablo Larraz i Xavier Puig.

Avui, doncs, ens apleguem aquí donant-nos permís per festa prenadalenca i és de justícia agrair l'excel·lent organització d'aquest concert –ja tradicional any rere any–, gràcies al servei abnegat i eficaç del president-delegat del Patronat de la Junta Constructora, Sr. Esteve Camps. Així com cal que aquest nostre sincer agraïment es faci extensiu a tota la resta dels membres del Patronat i al magnífic equip format pels directius i pel personal al servei d'aquesta basílica.

No vull oblidar de saludar Mn. Josep M. Turull, flamant nou rector tant de la parròquia com de la basílica. Coratge en la nova missió!

Sigueu, per tant, Molt Honorable expresident del Parlament de Catalunya, Sr. Joan Rigol, autoritats, amics i amigues vinguts d'arreu, sigueu tots i totes molt benvinguts. Som a la casa del Senyor, la casa de l'Església, la llar que ens evoca a Jesús, Maria i Josep, la Sagrada Família de Natzaret.

Sabeu...? Venint ara cap al concert, he recordat el que vaig sentir dir per part d'una persona molt entesa en la música i el cant. Ella va dir que el 8 de desembre de l'any 1921 es van aplegar mil cantaires en el solar on, amb el temps, s'aixecaria la nau d'aquesta basílica. Els dirigia el mestre Lluís Millet, director de l'Orfeó Català. Noranta-set anys més tard ens apleguem aquesta tarda orquestra, cors, cantaires i amants de la música sacra, provinents de diferents indrets de Catalunya i les Illes Balears. Tots aquests cantaires i músics es disposen ara a omplir de sons el bosc dins del qual ens trobem, un bosc de columnes, de colors i de formes manllevades de la natura. Antoni Gaudí va somniar sovint que la música s'estendria per tota la basílica lloant Jesucrist, que els cristians confessem com el Fill de Déu.

Sempre que sentim belles obres musicals som com transportats, en efecte, vers la Bellesa en majúscula, vers Déu. I quan participem d'unes obres musicals, som testimonis d'un meravellós projecte que només és possible des de l'escolta de l'altre, l'escolta del cantaire que tinc a banda i banda formant un cor harmoniós, l'escolta del director que em parla amb la seva batuta i el seu gest, l'escolta del sentit que el compositor ha posat en la seva partitura que anem interioritzant dins nostre cada cop més. Ja ho veiem: sense escolta no hi ha música, com sense escolta al Senyor que ens parla tampoc no hi ha pregària.

Quantes lliçons no aprenem en un bon concert, oi? Els músics són mestres en l'escolta, àdhuc en els instants musicals dels silencis marcats a la partitura. Els músics ens ensenyen a sortir del nostre ego, car ells es transcendeixen a si mateixos en l'execució de l'obra i renuncien a voltes a alguna cosa d'ells mateixos per poder bastir quelcom millor per a molts. Els bons músics en fan oblació, concòrdia, fraternitat, comunió, simfonia. I cada veu té sentit gràcies a la veu de l'altre. Quina gran lliçó per a tots i totes nosaltres, amics i amigues, en aquests dies tan propers al Nadal!

Acollim i escoltem sense fissures, doncs, en uns breus instants, nades nostrades, l'esplèndid «Gloria», del compositor John Rutter, i la selecció de peces del «Chichester Psalms», de Leonard Bernstein. Sentim serens, amb goig, dins l'ànima, música de totes les èpoques en aquest bell temple barceloní. Sentim bona música que demana ser escoltada com qui s'embadaleix contemplant el degoteig d'aigua d'una font fresca. No endebades sentirem com avui s'eleva «un càntic d'Infinit», tal com ho expressa la poetessa Joana Raspall –traspasada l'any 2013 quan havia complert exactament

100 anys de vida– en uns versos amb els quals el cardenal Omella, el bisbe Antoni i jo mateix us felicitem, tots tres alhora, el Nadal d’enguany, versos que em plau de citar-vos tot seguit:

Si aquesta nit sents una remor estranya
que, no saps com, t’obliga a mirar el cel,
i enyores gust de mel
i tens desig d’una pau que no enganya...

És que a través dels aires de la nit
t’arriba aquell ressò de l’Establia
de quan l’Infant naixia
i s’elevava un càntic d’Infinit.

Si ja no saps sentir-te pastoret,
ni aturar-te a entendre el bell missatge,
almenys, tingues coratge
de seguir el teu camí amb el cor net.

Que Nostre Senyor us beneixi, amics i amigues, i us doni la seva Pau!

Molt bon i sant Nadal!

† Sergi Gordo Rodríguez
Bisbe auxiliar de Barcelona

«Som convidats a fer l’anunci explícit del Crist, veritable resposta als interrogants profunds de l’existència humana»

Declaracions de Mons. Sergi Gordo al Full Parroquial de Girona (16/12/2018)

La casa d’espiritualitat de Santa Elena de Solius va acollir, el dimarts 27 de novembre, el recés d’Advent per a preveres i diaques del Bisbat de Girona. Sota el lema «Serveix el Senyor amb alegria», va ser dirigit pel bisbe auxiliar de Barcelona Mons. Sergi Gordo. Nascut a Barcelona el 1967, és llicenciat en Filosofia per la Universitat Ramon Llull de Barcelona, on també va cursar el bienni de doctorat en Filosofia. En el moment de la seva ordenació episcopal, el setembre de 2017, era canceller de la cúria i secretari general de l’Arquebisbat de Barcelona.

«Serviu el Senyor amb alegria» va ser el títol escollit en el recés d'Advent. Per què aquest salm?

Quan vaig ser nomenat bisbe, em van demanar un lema, i de seguida em vaig posar a cantar «Serviu el Senyor amb alegria». El ministeri ordenat –diaconat, presbiterat, episcopat– significa servei, a imatge de Crist servidor, únic Sacerdot, el Bon Pastor. Per altra banda, el papa Francesc ens convida a comunicar arreu l'alegria de l'Evangeli. El Senyor ve i ens visita un cop més. Alegrem-nos-en i celebrem-ho!

El fil conductor de la seva meditació van ser les noces de Canà...

El papa Francesc afirma: «La nostra fe és desafiada a entreveure el vi en què pot convertir-se l'aigua». Potser a estones la nostra vida resulta una mica inodora, incolora, insípida. Tal vegada la desesperança i el desgast pastoral han entrat dins nostre. Potser ens manca el vi millor, que és el Senyor. Amb la seva vinguda novament a les nostres vides podem evitar de caure en l'accídia o desencís, i evitar així ser com aquells que semblen «mòmies de museu», que fan «cara de Quaresma sense Pasqua», i que tenen «psicologia de tomba» (imatges manllevades del papa Francesc).

Quin creu que és el major desafiament per als preveres i diaques del segle XXI?

La trobada personal amb el Senyor i, alhora, la comunió amb els germans des d'una vida, tota ella, lliurada a la missió. Deixar que Ell entri del tot en la nostra vida i faci de nosaltres els seus veritables deixebles i enviats, els seus amics. Com va dir Sant Joan Baptista, convé que Ell creixi i que nosaltres minvem.

Advent és temps de recolliment i espera. Quines són les actituds que poden ajudar a preparar millor el Nadal?

Recomano ben de cor que ens obrim a l'esperança. Estem massa avesats darrerament, a ser com aquells «profetes de desventures» dels quals ens parlava als anys seixanta el bon papa sant Joan XXIII. Estem massa angoixats per problemes i situacions que certament ens fan patir, tant en l'Església com en el món. Les dificultats en l'evangelització són certes. El canvi de percepció en la vida de l'Església, en la seva imatge pública, en la societat, ens condiciona massa. En canvi, hem rebut l'Evangeli per fer-lo arribar arreu on som amb molta alegria i pregonar esperança.

I de cara als no creients, als allunyats de la fe, de quina manera se'ls pot fer participants de l'alegria que representa per als cristians el Nadal?

Mostrant-los i comunicant-los amb tota claredat i senzillesa el secret del misteri de Nadal: que Déu t'estima, que Crist ha vingut per a tu, que comptem amb la força del seu Esperit. Davant la ignorància religiosa existent som convidats a fer l'anunci explícit del Crist, veritable resposta als interrogants profunds de l'existència humana.

Secretaria General

Nomenaments parroquials

10.12.18 – Rvd. Sr. Edyl Bernardo Villanueva López, adscrit a la parròquia de la Mare de Déu dels Desemparats, de l'Hospitalet de Llobregat.

Nomenaments no parroquials

03.12.18 – Confirmem en el càrrec de president d'Acció Catòlica Obrera (ACO) el Sr. Santiago Boza Rocho.

10.12.18 – Rvd. Sr. Joan Cuadrench Aragonès, membre del Consell Presbiteral de l'Arquebisbat de Barcelona, fins al mes de juny de 2019.

10.12.18 – Nomenem com a membres del Patronat de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, per quatre anys, les persones següents:

Sra. Raquel Escolà Ruiz
Sra. Judit Fernández Santín

10.12.18 – Prorroguem per quatre anys el càrrec de membres del Patronat de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya a les persones següents:

P. Josep Abascal Vicente
Sr. Jordi Breu Pañella
Sra. Neus Fuertes Abenoza
Gmà. Joan Carles Jara Reig

11.12.18 – Rvd. Sr. Xavier Moretó Navarro, agent de pastoral en el servei religiós del Consorci Sanitari Integral Hospital Dos de Maig de Barcelona, amb una dedicació de vint hores setmanals.

18.12.18 – Concedim al Rvd. Sr. Lluís Petit Gralla llicència per fer exorcismes, per un període de tres anys.

18.12.18 – Rvd. Sr. Felio Vilarrubias Darna, agent de pastoral en el servei religiós del Parc Sanitari Pere Virgili de Barcelona, amb una dedicació de vint hores mensuals.

Cartes

Barcelona, 5 de desembre de 2018

Als preveres de l'Arquebisbat de Barcelona

Assumpte: Exercicis Espirituals per als preveres, del vespre del diumenge 13 de gener al divendres 18 de gener de 2019, després de dinar.

Benvolguts preveres,

Tal com indica el Sr. Cardenal Arquebisbe en la seva carta, Mons. Juan María Uriarte dirigirà la tanda d'exercicis espirituals adreçats a tots els preveres de l'Arxidiòcesi.

Concretem-ne ara ja els detalls, a fi que fins al dimecres 9 de gener els preveres interessats a assistir-hi puguin comunicar-ho a la Secretaria General de l'Arquebisbat (tel. 93 270 12 48 - fax 93 270 13 03 - ssomoza@arqbcn.cat).

Els exercicis començaran el **diumenge 13 de gener, a les 20.00 hores, amb un sopar fratern, i finalitzaran el divendres 18 de gener de 2019, després de dinar**. Cal portar l'alba, estola blanca i el llibre de la Litúrgia de les Hores.

El lloc: Casa d'Espiritualitat Maria Immaculada, c. Edith Llauradó, 22, 08391 Tiana, tel. 93 395 41 11. Es disposa d'habitacions individuals.

El preu serà, aproximadament, de 48-50 € per persona/dia (pensió completa).

Ben cordialment,

Màrión Roca Sagués
Secretària General i Cancellera

Religioses difuntes

La Gna. Nativitat CUADROS PLA, Hospitalària de la Santa Creu, va morir el 8 de desembre de 2018, als 95 anys d'edat i 66 de vida religiosa. Nascuda a Guissona (Lleida).

La Gna. Montserrat GIRALT MESTRE, Hospitalària de la Santa Creu, va morir el 21 de desembre de 2018, als 91 anys d'edat i 63 de vida religiosa.

Pla Pastoral

Comissió de Seguiment del Pla Pastoral

Diocesa SORTIM!:

**nou vídeo de l'eix de la Fraternitat del Pla Pastoral Diocesà
SORTIM! i materials de treball a disposició a la pàgina web de
l'arxidiòcesi de Barcelona**

4 de desembre de 2018

Benvolguts i benvolgudes,

Des de la Comissió de Seguiment del Pla Pastoral Diocesà SORTIM! ens plau presentar-vos el nou vídeo que el departament de Comunicació de l'arxidiòcesi ha elaborat sobre l'eix de la *Fraternitat* del Pla Pastoral Diocesà SORTIM!

versió catalana:

<https://youtu.be/qHo-F4n4fuQ>

versió castellana:

<https://youtu.be/jZkKQDaeGHg>

També volem fer-vos conèixer els materials preparats sobre aquest mateix eix de la *Fraternitat* que van ser proposats durant el Recés Diocesà d'Advent, celebrat el dissabte 24 de novembre al Seminari Conciliar de Barcelona.

A l'espai web del Pla Pastoral Diocesà els podeu trobar:

<https://www.esglesiabarcelona.cat/sortim-pla-pastoral/>.

Només cal que accediu a la secció «Activitats», on hi trobareu un contingut que porta per títol «Viure la Fraternitat». Dins d'aquest contingut, es pot descarregar tot el material disponible per treballar aquest eix de la *Fraternitat*. Aquest material és el següent:

- 1-Com treballar la fraternitat.pdf
- 2-Per treballar a partir d'Advent 2018.pdf
- 3-Examen de consciència de la fraternitat.pdf
- 4-Propostes de lectio divina.pdf
- 5-Cine Jesucristo - Fraternidad.pdf

<http://esglesiabarcelona.cat/wp-content/uploads/archivos.zip>

També us destaquem quatre activitats per poder dur a terme durant aquest temps d'Advent. En el següent enllaç, podeu descarregar-vos les fitxes d'aquestes activitats: <https://www.esglesiabarcelona.cat/wp-content/uploads/2018/11/Fraternitat.pdf>

Esperem que tant el vídeo com els materials proposats ens siguin d'utilitat per tal de seguir avançant en aquest camí de *sinodalitat* diocesana!

Ben cordialment,

Comissió de Seguiment del Pla Pastoral Diocesà SORTIM!

Arquebisbat de Barcelona

Com treballar la fraternitat per a una conversió pastoral comunitària?

A continuació reproduïm íntegrament un dels documents de treball presentat en el Re-cés Diocesà d'Advent, celebrat el passat mes de novembre, per desenvolupar durant aquest any 2019.

Per tal de poder treballar l'eix de la fraternitat per a la nostra *conversió personal i pastoral-comunitària*, fem una proposta per treballar en comunitat. Es poden treballar tant a nivell personal com a nivell comunitari: equips dels consells pastorals parroquials, equips de moviments, confraries, delegacions, secretariats, comunitats de vida consagrada, equips de laics, etc.

Alguns textos de referència per a l'aprofundiment:

1. Òbviament, el text de ***Sortim! Orientacions i propostes per a una conversió pastoral a l'Arxidiòcesi de Barcelona***; tot el n. 4, que fa referència a la FRATERNITAT.

2. **XV ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA DEL SÍNODE DE BISBES: *Els joves, la fe i el discerniment vocacional. Document final, octubre, 2018***

n. 122: És en la relació amb Crist, amb els altres, en la comunitat, que la fe es transmet. També en vista de la missió, l'Església està cridada a assumir un rostre relacional que posa al centre l'escolta, l'acollida, el diàleg, el discerniment comú en un procés que transforma al vida de qui hi participa. Una Església sinodal és una Església d'escolta, conscient que escoltar és més que sentir. És una escolta recíproca en la qual cadascú té alguna cosa per aprendre. Poble de Déu, Col·legi Episcopal, Bisbe de Roma: un escolta els altres; i tots escolten l'Esperit Sant, «l'Esperit de la

Veritat» (Jo 14,17), per saber el que «diu a les Esglésies» (Ap 2,7) (FRANCESC, *Discurs per a la commemoració del 50è aniversari de la institució del Sínode dels Bisbes*, 17 octubre 2015). D'aquesta manera, l'Església es presenta «tenda de l'encontre» on és conservada l'arca de l'Aliança (Cf. Ex 25): una Església dinàmica i en moviment, que acompanya caminant, enfortida per tants de carismes i ministeris. Així, Déu es fa present en aquest món.

n. 131: Una església sinodal i missionera es manifesta a través de comunitats locals habitades per molts de rostres. Des del principi, l'Església no ha tingut una forma rígida i homologant, sinó que s'ha desenvolupat com un poliedre de persones amb diferents sensibilitats, orígens i cultures. Precisament d'aquesta manera ha demostrat portar en les gerres de fang de la fragilitat humana l'incomparable tresor de la vida trinitària. L'harmonia, que és do de l'Esperit, no elimina les diferències, sinó que les concorda i genera una riquesa simfònica. Aquest encontre en l'única fe entre persones diferents constitueix la condició fonamental per a la renovació pastoral de les nostres comunitats. Això incideix en l'anunci, en la celebració i en el servei, o sigui sobre els àmbits fonamentals de la pastoral ordinària. La saviesa popular diu que «per educar un nen se necessita un poble»: aquest principi avui val per a tots els àmbits de la pastoral.

3. 1 Co 11,17 - 12,31

El sopar del Senyor

17 Després de les instruccions que us acabo de donar, el que ara us diré no serà per a felicitar-vos: quan us reuniu, no és en bé vostre, sinó en mal. 18 Primer de tot, sento a dir que, quan us reuniu en comunitat, hi ha divisions entre vosaltres, i en part ho crec: 19 certament cal que hi hagi grups oposats, perquè es vegi qui resisteix la prova. 20 El resultat és que, quan us reuniu tots alhora, ja no celebren el sopar del Senyor, 21 perquè, en el moment de l'àpat, cadascú menja el sopar que ha portat, i mentre els uns passen gana els altres beuen massa. 22 ¿Que no teniu les vostres cases, si voleu menjar i beure? ¿O bé menyspreu l'Església de Déu i voleu avergonyir els qui no tenen res? Què us haig de dir? Que us en felicito? En això no us puc pas felicitar!

23 La tradició que jo he rebut i que us he transmès a vosaltres ve del Senyor. Jesús, el Senyor, la nit que havia de ser entregat, prengué el pa, 24 digué l'acció de gràcies, el partí i digué: «Això és el meu cos, ofert per vosaltres. Feu això, que és el meu memorial.» 25 I havent sopat féu igualment amb la copa, tot dient: «Aquesta copa és la nova aliança segellada amb la meva sang. Cada vegada que en beureu, feu això, que és el meu memorial.» 26 Perquè cada vegada que mengeu aquest pa i beveu aquesta copa anuncieu la mort del Senyor fins que ell vingui.

27 Així, doncs, qui mengi el pa o begui la copa del Senyor indignament serà culpable de profanar el cos i la sang del Senyor. 28 Que cadascú s'examini a si mateix, abans de menjar el pa i beure la copa, 29 perquè qui menja i beu sense tenir present que es tracta del cos del Senyor, menja i beu la pròpia condemna. 30 Per això hi ha tants malalts i gent delicada entre vosaltres, i alguns han mort. 31 Si ens examinéssim nosaltres mateixos, el Senyor no ens judicaria. 32 Ara, però, ell ens judica per corregir-nos i perquè no siguem condemnats amb el món. 33 Per tant, germans meus, quan us reuniu per menjar, sigueu sol·lícits els uns pels altres. 34 Si algú té gana, que mengi a casa seva, no fos cas que les vostres reunions es convertissin en motiu de condemna. Totes les altres coses, les determinaré quan vingui.

Els dons de l'Esperit

1 Pel que fa als dons de l'Esperit, germans, no vull que estigieu en la ignorància. 2 Sabeu que, quan encara éreu pagans, us deixàveu arrossegar cap als ídols muts una vegada i una altra. 3 Per això us faig saber que ningú que parli mogut per l'Esperit de Déu no diu: «Maleït sigui Jesús», i que tampoc ningú no pot dir: «Jesús és el Senyor» si no el mou l'Esperit Sant.

4 Els dons són diversos, però l'Esperit és un de sol. 5 Són diversos els serveis, però el Senyor és un de sol. 6 Els miracles són diversos, però Déu és un de sol, i és ell qui ho obra tot en tots. 7 Les manifestacions de l'Esperit que rep cadascú són en bé de tots. 8 Un, per mitjà de l'Esperit, rep el do d'expressar-se amb saviesa; un altre rep el do del coneixement per obra del mateix Esperit; 9 un altre, en virtut del mateix Esperit, rep el do de la fe; un altre, el do de guarir, en virtut de l'únic Esperit; 10 un altre, el do de fer miracles; un altre, el do de profecia; un altre, el do de discernir els esperits; un altre, el do de parlar en llengües; un altre, el do d'interpretar-les. 11 Tot això és obra de l'únic i mateix Esperit, que distribueix els seus dons a cadascú tal com ell vol.

Un sol cos amb molts membres

12 El Crist és com el cos humà, que és un, encara que tingui molts membres: tots els membres, ni que siguin molts, formen un sol cos. 13 Tots nosaltres, jueus i grecs, esclaus i lliures, hem estat batejats en un sol Esperit per a formar un sol cos, i tots hem rebut com a beguda un sol Esperit.

14 Ara bé, el cos no consta d'un sol membre, sinó de molts. 15 Si el peu deia: «Com que no sóc mà, no sóc del cos», no per això deixaria de ser del cos. 16 I si l'orella deia: «Com que no sóc ull, no sóc del cos», no per això deixaria de ser del cos. 17 Si tot el cos fos ull, com podria sentir-hi? Si tot el cos fos oïda, com podria oïr? 18 Però Déu ha distribuït en el cos cada un dels membres de la manera que li ha semblat. 19 Si tot el cos es reduís a un sol membre, on seria el cos? 20 Així, doncs, els membres són molts, però el cos és un de sol. 21 L'ull no pot dir a la mà: «No em fas cap falta», ni

tampoc el cap als peus: «No em feu cap falta.» 22 Ben al contrari, els membres del cos que semblen més febles són els més necessaris; 23 els que ens semblen menyspreables, els cobrim amb més honor; i els que tenim per menys decents, els tractem amb una decència 24 que no necessiten els membres més decents. Déu ha disposat el cos de tal manera que ha donat més honor als membres que més en necessiten, 25 perquè en el cos no hi hagi divisions, sinó que tots els membres tinguin la mateixa sol·licitud els uns pels altres. 26 Per això, quan un membre sofreix, tots els altres sofreixen amb ell, i quan un membre és honorat, tots els altres s'alegren amb ell.

27 Doncs bé, vosaltres formeu el cos de Crist, i cadascú n'és un membre. 28 En l'Església, Déu ha posat, en primer lloc, apòstols; en segon lloc, profetes; en tercer lloc, mestres; després, els qui tenen poder d'obrar miracles; després, els qui tenen el do de guarir, d'ajudar els altres, de guiar-los, de parlar en llengües. 29 ¿Són tots apòstols? ¿O tots profetes? ¿O tots mestres? ¿Tots fan miracles? 30 ¿Tenen tots el do de guarir? ¿Tots parlen en llengües? ¿O tots les saben interpretar?

31 Anheleu, però, els dons més grans!

Per treballar en equip: Consell Pastoral, equip d'agents de Pastoral (catequistes, acció social, educadors...), moviments, juntes, etc.

Us proposem treballar la següent pregunta: **el nostre grup-equip,**

- a) **en què es nota que és un equip de treball?**
- b) **en què es nota que és una comunitat?**
- c) **en què es nota que és un punt d'oferta de serveis?**

Ens pot servir el que diu Sant Agustí que és una comunitat cristiana: «És un grup de persones que preguen junts, però que també parlen junts; que riuen en comú i intercanvien favors; fan bromes junts i junts estan seriosos; a voltes estan en desacord, però sense animositat, com s'està a voltes amb un mateix, fent ús d'aquest rar desacord per reforçar sempre l'acord habitual. Aprenen quelcom uns dels altres o ho ensenyen uns als altres. Troben a faltar els absents. Acullen amb alegria els qui arriben. Fan manifestacions d'aquest u altre tipus: espurnes del cor dels qui s'estimen, expressades en el rostre, en la llengua, en els ulls, en mil gestos de tendresa. I cuinen junts els aliments de la llar, on les ànimes s'uneixen en conjunt i on varis, a la fi, no són més que un.» (Sant Agustí, *Les confessions*, 4, 8, 13)

Us pot servir la següent graella:

EL NOSTRE GRUP

En què es nota que és un equip de treball?	En què es nota que és una comunitat?	En què es nota que és un punt d'oferta de serveis?
Exemple: Ens marquem uns objectius, programem unes activitats i les revisem...	Exemple: Ens coneixem, ens ajudem, compartim com estem, preguem junts...	Exemple: Oferim uns encontres per preparar-se per rebre el sagrament del matrimoni.

«Aquest encontre en l'única fe entre persones diferents constitueix la condició fonamental per a la renovació pastoral de les nostres comunitats.» Són paraules del Document final del Sínode de Bisbes dedicat als joves, que podíem llegir anteriorment. És evident que el més atractiu per a l'anunci de l'Evangelí és una comunitat que es sent estimada pel Senyor i, alhora, s'estima entre ella... Ara, preguntem-nos:

Com podem créixer com a grup, per esdevenir una «Comunitat» de deixebles estimats pel mestre i missioners...?

Propostes per aprofundir i desenvolupar els eixos «Encontre i anunci de Jesucrist» i «La fraternitat»

A continuació reproduïm íntegrament un dels documents de treball presentat en el Recés Diocesà d'Advent celebrat el passat mes de novembre per desenvolupar durant aquest any 2019.

Es recomana, es proposa:

1. Llegir, personalment o en grup, el text dels eixos «L'Encontre i anunci de Jesucrist» i «La fraternitat», nou Pla Pastoral. Visionar i comentar les respectives infografies i fitxes.

Aquests materials es troben a: <https://www.esglesiabarcelona.cat/sortim-pla-pastoral/>

Reflexionar o comentar allò que ens ha cridat més l'atenció.

2. Suggestir que, per torns, els grups o equips més pròxims a l'activitat de cada proposta del Pla Pastoral elaborin una pregària específica. Aquesta es podria llegir en algunes celebracions, en iniciar reunions o trobades, publicar a la pàgina web o al full parroquial, etc.

3. A partir de les orientacions de cada eix, preguntar-nos (els consells pastorals, equips, moviments, associacions, institucions, etc.):

3.1. Com podem renovar durant aquest curs l'experiència de l'encontre amb Jesucrist?

3.2. Com podem recrear el nostre llenguatge oral, simbòlic i cultural?

3.3. Com podem fomentar la relació i la comunió entre persones, comunitats i grups dins l'Església?

3.4. Com generar una comunió dinàmica que generi sinergies i que fomenti així una Església en sortida?

3.5. Com podem viure en les situacions complexes una oportunitat per créixer en el respecte, la comunió, la no confrontació, l'entesa i el diàleg per avançar en el camí de la comprensió, la fraternitat i el bé comú?

Suggerim: treballar una pregunta cada dos mesos i arribar a una concreció i/o compromís per pregunta.

4. Organitzar una sessió de treball conjunt (comunitat, moviment, associació, institució, etc.) per a cada eix. Possible itinerari:

4.1. Lectura de les propostes.

4.2. Selecció d'aquelles que considerem de prioritat. Argumentar-ne les raons.

4.3. D'aquelles prioritàries, realitzar un quadre que doni resposta concreta a les següents qüestions:

- Progrés: Què estem ja fent bé actualment?

- Propòsit: Què volem fer realment? (Ha de ser molt concret)

- Potencial: Què és possible per a nosaltres?

- Agents: Amb qui i com podríem treballar?

Pot ser interessant fer ús del dibuix d'un panot per concretar les respostes (en cada cercle).

4.4. Consensuar un calendari i uns responsables per a cada proposta que hagi estat seleccionada i aprofundida.

5. Construcció de l'agenda o l'avinguda «en sortida».

- Que cada comunitat, moviment, associació, institució, etc., elabori una agenda o un «carrer-avinguda» (amb els panots de paper o digitals) on vagin quedant recollides les accions i els compromisos locals derivats del nou Pla Pastoral. Convindria donar visibilitat a aquest document.
- Que cada comunitat, moviment, associació, institució, etc., elabori un breu material audiovisual en què s'expliquin les iniciatives i els moments significatius de la seva realització. Aquest material es pot remetre a plapastoral@arqbcn.cat per ser publicat. Alternativament, també, es podrà enviar un breu escrit.

Organismes diocesans

Secretariat Diocesà de Pastoral per a les Persones amb Discapacitats: les persones discapacitades en el nou Pla Pastoral

Amb motiu del Dia Internacional de les Persones Discapacitades que, com cada any, se celebra el dia 3 de desembre, donem gràcies a Déu pel nou Secretariat Diocesà de Pastoral per a les Persones amb Discapacitats. Aquest nou Secretariat procurarà vetllar perquè en l'Església de Barcelona siguin ateses les diverses discapacitats en les seves específiques necessitats.

També volem deixar constància i agrair que el nou Pla Pastoral, en tres dels cinc eixos que presenten els objectius que té la nostra diòcesi de cara als propers anys, hi són presents les persones amb discapacitats. Ho recollim a continuació:

1.1. Catequesi: «[...] que propiciï un encontre personal amb Jesucrist». Aquesta és una tasca prioritària i conjunta de les delegacions diocesanes de Catequesi i de Pastoral Familiar, sense oblidar la catequesi a persones amb discapacitats i amb limitacions sensorials.

2.5. Experiències de fragilitat: «En aquest capítol hem d'encabir-hi des de la indigència humana i psicològica (malaltia física i psíquica, soledat, marginació, discapacitats físiques i sensorials...) fins a la necessitat espiritual i religiosa que senten molts pobres...»

5.5. Activitats i experiències integradores: «[...] Potenciar totes les iniciatives que tinguin com a finalitat la integració social i, si són cristians, també eclesial, de les persones amb discapacitats físiques, psíquiques i sensorials.»

Per començar, convindria recollir dades de les realitats d'Església que ja existeixen i realitzen una atenció pastoral a diverses discapacitats, per fer-ne un llistat. Desitgem contactar amb totes elles. Si teniu coneixement d'alguna d'aquestes entitats, ens podeu informar o posar-vos en contacte a través de pastoraldiscapacitats@arqbcn.cat.

Gràcies, i comptem amb les vostres pregàries!

Secretariat Diocesà de Pastoral amb Joves: calendari del curs 2018-2019

Benvolguts joves i responsables de grups,

Amb aquest enviament volem donar-vos a conèixer algunes de les iniciatives més destacades organitzades pel Secretariat de Pastoral amb Joves per aquest curs 2018-2019.

07/11/2018. VETLLA DE LA IMMACULADA

Un any més, els bisbes i joves de Barcelona, Terrassa i Sant Feliu ens trobarem junts als peus de la Mare de Déu per pregar-li i aprendre a escoltar Déu. Acabarem amb una mica de pastes i vi bo a la plaça. Us hi esperem.

28/12/2018-01/01/2019. TAIZÉ MADRID

La trobada de cap d'any de la comunitat de Taizé serà enguany a Madrid. Hem organitzat autobusos per participar-hi amb la resta de diòcesis catalanes. Per a universitaris.

26-27/01/2019. JMJPANAMA.CAT

La Jornada Mundial de la Joventut de Panamà a Mataró! Serà una trobada amb els joves de les diòcesis catalanes amb motiu de la JMJ, en què trobaran música, jocs, testimonis, tallers, connexions amb Panamà, pregària, etc. Per a joves de 14 a 30 anys.

10/03/2019. SENT LA CREU 2019

Tots els joves de la diòcesi som convidats a començar la Quaresma pregant amb la creu de Cambodja. Ens acompanyarà el cardenal, que presidirà l'eucaristia, el bisbe Kike Figueredo, administrador apostòlic de Battambang, on fa una gran labor per a les víctimes de les mines antipersones, i alguns testimonis. A la basílica de la Sagrada Família. Per a joves de 14 a 30 anys.

28-29-30/06/2019. TABOR CONFERENCE BCN

Una trobada única de pregària, formació i música per a adolescents, inspirada en les Steubenvilles Conferences que organitzen als Estats Units. Serà a La Salle Bonanova. Ja us n'informaran.

1-8/08/2019. CAMÍ DE SANT IGNASI

Pelegrinatge seguint el camí del Nord i passant per alguns dels llocs més emblemàtics de la vida de Sant Ignasi (Pamplona, Sant Sebastià, Zumaia, Lloia, Aranzazu). Per a joves de 14 a 26 anys.

Atentament,

Mn. Bruno Bérchez i l'equip del Secretariat

Us podeu inscriure o cercar més informació a: www.delejovebcn.org

Crònica

Festivitat del beat Ramon Llull a la Facultat de Filosofia de Catalunya

«Ramon Llull, sadollat per les fonts àrabs», es podia llegir en la gran pantalla situada darrere de les persones que formaven la presidència de l'acte, organitzat per la Facultat de Filosofia de Catalunya (FFC), integrada en la Universitat Ramon Llull, que es va celebrar el dia de la festivitat del beat que dona nom a aquesta universitat privada d'inspiració cristiana, el 5 de desembre de 2018, en un acte que tingué lloc a l'aula magna del Seminari Conciliar, a les 12 hores.

Presidí l'acte acadèmic el rector magnífic de la Universitat Ramon Llull (URL), Dr. Josep M. Garrell i Guiu, i va introduir l'acte el Dr. Jaume Aymar i Ragolta, degà de la FFC, que va dir que «el mestratge del beat Ramon Llull continua sent avui dia un estímul i un exemple, i els seus escrits són un exemple per a la societat actual».

Cada any, aquesta Facultat celebra la festa del beat el 5 de desembre, i aquest any es va dedicar a estudiar les influències islàmiques del gran pensador mallorquí. Per això, l'exposició central de l'acte va anar a càrrec del Dr. Óscar de la Cruz Palma, professor agregat de la Universitat Autònoma de Barcelona, que va parlar de «Ramon Llull sadollat per les fonts àrabs». En la seva dissertació va exposar que les fonts àrabs van ser una gran font de saviesa per al pensador català. En el temps de Llull aquest fet no era ben vist en els països cristians perquè els islamistes eren considerats infidels, però Llull tenia una preocupació missionera i considerava que tenir en compte les aportacions dels pensadors islamistes podia produir la conversió dels pobles àrabs al cristianisme i que calia valorar les intuïcions que les obres àrabs analitzades per Llull contenen.

«Ramon Llull no desqualifica la cultura àrab, sinó que intenta establir-hi lligams i assenyalar-ne punts d'unió. És una actitud tolerant i conciliadora, gairebé única en el món medieval, i és tota una lliçó per al món d'avui. Llull recollia les fonts directes dels textos àrabs. Escolta les idees del seu interlocutor i les utilitza com un possible camí de conversió a Déu, sobretot aquelles veritats a mitges que, en opinió de Llull, apareixen ben a prop de les veritats cristianes. El beat arribà a escriure ell mateix en àrab i va traduir texts islàmics al català i al llatí, i fou un home capaç d'escriure sobre les tradicions islàmiques.»

«Ramon Llull –va dir el ponent en la part final del seu parlament– sabia tolerar la diversitat. Entenia les diferències entre l'islam i el cristianisme. Omplia el seu vas amb l'aigua de la cultura àrab per conèixer la diversitat i inserir-la en el coneixement cristià.»

A continuació, el Dr. Armando J. Pego Puigbó, catedràtic de la FFC i director de la revista *Comprendre*, publicada per aquesta mateixa Facultat, va presentar les darreres publicacions. Entre altres, l'últim número de *Comprendre*, amb una monografia sobre el barroc peninsular i un estudi sobre el teòleg medieval Arnau de Vilanova, i dos nous volums de la col·lecció «Filosofia i Cultura». No va faltar a l'acte un interludi musical a càrrec del grup Hairun, integrat per Núria Cervera, Joan Miró i Javier Bustamante.

«Actualment, no es valora prou el llegat dels nostres clàssics, com és el cas de Ramon Llull –va dir, cloent l'acte, el rector de la URL, Dr. Garrell. Llull és una important font d'inspiració i de testimoni. Només arribarem més lluny si som capaços d'assumir el missatge dels mestres que ens han precedir. Si no ho fem, sempre hem de començar de zero i no avancem. Necessitem referents savis com Ramon Llull per poder avançar veritablement.»

Vetlla de la Immaculada amb els joves a la basílica de la Mercè

El divendres 7 de desembre al vespre es va celebrar la Vetlla de la Immaculada Concepció amb joves cristians de les diòcesis de Barcelona, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa, acompanyats dels bisbes de les tres diòcesis que formen la província eclesiàstica de Barcelona, el cardenal Omella, amb el seus dos bisbes auxiliars, i els bisbes de Terrassa i de Sant Feliu.

La basílica de la Mare de Déu de la Mercè era plena de gom a gom de nois i noies per participar en aquesta Vetlla que ja és tradicional entre nosaltres i que organitzen les entitats encarregades de la pastoral de joventut dels tres bisbats.

El lema de la Vetlla eren aquestes paraules de Maria: «Faci's en mi segons la vostra paraula.» Com és tradicional, després d'unes lectures bíbliques es varen escoltar diversos testimonis dels joves presents. Cristina, una infermera, va explicar tots els moments complicats viscuts a l'hospital on treballa i com la Mare de Déu l'ajudava a superar-los i a ajudar les persones ateses.

Un altre testimoni fou el de Borja, que explicava com gràcies a la Mare de Déu estava superant la malaltia incurable de la seva filla, de molts pocs mesos d'edat.

La música i els cants varen tenir un lloc important en tota la Vetlla. El bisbe de Sant Feliu de Llobregat, Agustí Cortés, va animar els joves a viure el seu compromís cristià i a fer que la seva fe s'expressi en la seva vida. «Demanem a la Mare de Déu que els nostres braços no decaiguin en l'esforç per acollir i viure la nostra resposta a les crides que Déu ens fa cada dia.»

Paraules del cardenal Joan Josep Omella

El cardenal Omella, obrint la Vetlla, va pronunciar les següents paraules: «Venim aquí avui a felicitar a la Mare de Déu. És el dia gran de la seva festa, la nostra patrona. Al mateix temps, venim a obrir-li el nostre cor: projectes, preocupacions, coses que no van bé. Venim a explicar-li a ella, que és la nostra Mare, i amb tota confiança li obrim el cor. Que no ens preocupi si funcionen millor o pitjor els cants, el que ens importa és mirar a la Mare de Déu i deixar-nos portar per ella.

»Al principi de la Vetlla, he saludat un sacerdot que acabava d'arribar avui a Barcelona i que venia de Bolívia. Una llum ha entrat dins el meu cap i el meu cor recordant una petita història que va succeir allà.

»A la catedral de la Paz hi ha un mosaic amb la Mare de Déu de Guadalupe. Un dia, un sacerdot espanyol va veure que una nena estava recolzada en aquell mosaic plorant. La nena recolzava l'avantbraç a la imatge mentre plorava, i amb l'altra mà l'anava acariciant. El mossèn es va apropar i li va dir: "Estic emocionat veient com reses a la Mare de Déu". La noia es va girar, molt sorpresa, i li va preguntar: "Qui és vostè?" Ell li va respondre: "Soc un sacerdot." I ella li va tornar a preguntar: "Però això, ¿què és?" La noia no era ni cristiana ni estava batejada. No sabia res de la religió.

»Aquest sacerdot va inspirar confiança a la nena, i aquesta li va obrir el cor i li va explicar que el seu padastre no l'estimava i la pegava, i li va assegurar que sofria molt. "Vinc aquí –va dir– i aquesta Senyora m'escolta quan li explico tots els meus problemes, ploro als seus braços i me'n vaig consolada." El sacerdot, quan m'ho va explicar, em va dir: "Em vaig emocionar, i vaig plorar."

»Que bonic! Que una nena vagi a explicar els seus problemes a una Dona que és la nostra Mare i hi trobi un consol.

»Que avui, tots nosaltres, també puguem explicar-li tots els projectes, els problemes, les dificultats, les joies a la nostra Mare. I ella ens donarà el consol i la pau. També hem d'escoltar atentament què és el que ella ens demana a cadascú de nosaltres. Aquesta disposició d'obertura la podem concretar dient: "Què vols de mi, Senyor?" I també: "Faci's en mi segons la vostra Paraula". Amb aquesta actitud, ens disposem a pregar en aquesta vetlla, al costat de la nostre Mare, en la seva casa i amb tota confiança.»

Tampoc no va faltar un moment de joiosa trobada entre els joves i els assistents a la Vetlla quan, acabada aquesta, a la plaça de la Mercè, varen compartir unes pastes i una copa de vi bo.

Homenatge a Mn. Manuel Claret Nonell, organitzat per l'OBA

L'Organisme Benèfic Assistencial (OBA) va organitzar el dia 11 de desembre de 2018, a les 19.30 hores, un homenatge a Mn. Manuel Claret i Novell, que va tenir lloc a l'aula magna del Seminari Conciliar de Barcelona i fou presidit pel cardenal Joan Josep Omella.

Mn. Josep Vidal i Perelló, diaca permanent i actual director de l'OBA, va anunciar aquest homenatge en una carta del 25 de novembre de 2018, en la qual deia: «En nom dels membres del Patronat de la Fundació Organisme Benèfic Assistencial (OBA), els volem convidar el dia 11 de desembre, a les 19.30 h, a l'aula magna del Seminari Conciliar de Barcelona (carrer diputació, 231), a l'acte d'homenatge a Mn. Manuel Claret i Nonell».

Mn. Claret –afegia la carta– va desenvolupar, des dels primers anys del seu ministeri sacerdotal, la seva dedicació a les persones grans i als infants i joves menys afavorits. Va desenvolupar aquesta tasca com a director de Càritas Diocesana de Barcelona durant 8 anys, i 23 anys com a director de l'OBA. Volem posar en relleu aquesta tasca social que va portar a terme personalment i com a dirigent d'aquestes dues institucions diocesanes, que tant va estimar i que per a molts potser és desconeguda. Les persones que intervindran en l'acte ens parlaran de la vivència que han tingut en vida amb el mossèn, amic, director...»

Mn. Manuel Claret i Novell va néixer a Barcelona el 22 de setembre de 1939. Va estudiar a La Salle - Josepets i el 1956 entrà al Seminari Conciliar de Barcelona. Fou ordenat prevere l'any 1962 per l'arquebisbe Gregori Modrego. El 22 de juny de 1972 defensà la tesina de llicenciatura en Teologia, dirigida pel Dr. Josep M. Rovira Belloso, «La fe de los jóvenes y la fe de la Iglesia».

El 21 de juny de 1992 va defensar la tesi doctoral a la Facultat de Teologia de Catalunya «L'amor, la sexualitat i la fecunditat. El Magisteri de l'Església fins a la *Familiaris consortio*», que dirigí el Dr. Gaspar Mora. Fou director de Càritas Diocesana i de l'OBA, i delegat diocesà de Pastoral Familiar. Fou autor de diverses obres sobre el matrimoni i la família, sobretot sobre qüestions morals. Fou també professor i cap del Departament de Moral de la Facultat de Teologia de Catalunya. Després de patir una greu malaltia, va entrar a la casa del Pare el 14 de juny de 2018, als 78 anys d'edat i 55 de ministeri sacerdotal.

Convidats a parlar en l'homenatge

Després d'unes paraules d'introducció de Mn. Vidal i Perelló, en l'acte d'homenatge del dia 11 de desembre varen ser invitats a parlar el Dr. Gaspar Mora Bartres, professor de la Facultat de Teologia de Catalunya, a «L'home i el teòleg»; el P. Francesc Riu, SDB, missioner de la misericòrdia, a «Els joves i la pastoral familiar»; el Dr. Cristòfol-A. Trepà i Carbonell, a «El sacerdot proper»; el Sr. Jaume Garcia-Milà, membre

del Consell Pastoral de la parròquia de la Verge de la Pau, a «El rector»; la Sra. Teresa Casanova Garcia, assistent social, a «La vessant social de Mn. Claret, Càritas»; la Sra. Glòria Pujol Llopart, membre del patronat d'OBA, a «Mn. Claret i l'OBA». El Dr. Armand Puig Tàrrach, degà de l'AUSP, va destacar que Mn. Manuel Claret feia una «pastoral teològica», en el sentit que la teologia inspirava tota la seva actuació social. Va cloure l'acte el cardenal Joan Josep Omella, el qual va donar gràcies a tots els que havien recordat la persona i l'obra de Mn. Claret, que va treballar i es va esforçar per estar sempre al servei de les persones més necessitades de la nostra societat.

Finalment, el quartet Arts Quartet va oferir als assistents un concert amb obres de Toldrà, Wagner i Mozart. Va pronunciar unes paraules d'introducció al concert el Sr. Joaquim Garrigosa, director de l'Auditori de Barcelona. Mn. Claret, apassionat de la música, era un gran wagnerià.

Acolliment de gent gran, infants i joves

L'OBA va ser fundada l'any 1946 pel beat Dr. Pere Tarrés i pel Dr. Gerard Manresa, tots dos metges i el primer també sacerdot, amb la finalitat d'atendre malalts que patien la tuberculosi i que aleshores no eren atesos per la sanitat pública. L'orientació actual d'OBA manté viu l'esperit cristià dels seus fundadors, que consisteix en la voluntat de servir els qui més ho necessiten a la nostra societat a través de l'atenció i la cura de les persones en situació de vulnerabilitat.

Compta amb dos centres, la Residència Sol Ponent i la Immaculada, amb seu a Sant Andreu de la Barca que són un signe de l'esperit evangèlic de servei i d'acollida tant d'infants adolescents i joves amb problemàtiques sociofamiliars, com de persones grans en situació de fragilitat.

Sol Ponent inclou els serveis d'una residència permanent per a persones grans i també els serveis d'un centre de dia, atesos per un equip de professionals socials.

La Residència la Immaculada està destinada a donar acollida temporalment a infants i adolescents de 3 a 16 anys que pateixen problemàtiques sociofamiliars diverses i necessiten d'un entorn que garanteixi la bona convivència i l'ajut necessari per al seu desenvolupament.

L'OBA té el projecte de crear el futur Centre Residencial beat Pere Tarrés que estarà ubicat a Barcelona. Tindrà la finalitat d'acollir adolescents i joves que viuen a la residència La Immaculada, de Sant Andreu de la Barca, donant continuïtat als seus processos, una vegada aconclerts els 16 anys i fins que assoleixin la majoria d'edat i/o la seva emancipació, també acompanyant-los en el seu procés d'estudis, d'accés al món laboral i a l'habitatge propi amb les garanties mínimes d'èxit, transmeten l'estil i tarannà propi de l'entitat. El centre comptarà amb la presència constant d'un equip educatiu.

L'OBA és una institució canònica de l'arxidiòcesi de Barcelona, amb personalitat jurídica pròpia i dirigida per un patronat. És filial de Càritas Diocesana de Barcelona.

Campanya de Nadal de Càritas Diocesana sobre el dret a l'habitatge

Càritas Diocesana de Barcelona ha fet públic, amb motiu de la seva campanya de Nadal, en una roda de premsa celebrada el dimecres 12 de desembre de 2018, l'informe *La llar és la clau. Històries d'un dret reconegut però vulnerat*, basat en una enquesta estatal sobre la integració i les necessitats socials feta aquest any per la Fundació Foessa. Amb una mostra de 4.883 persones (1.901 llars) a Catalunya, de les quals 1.694 són de la diòcesi de Barcelona, l'estudi constata que s'ha consolidat la desigualtat.

Han participat en la roda de premsa Anna Roig, cap de comunicació de Càritas Diocesana; Míriam Feu, cap d'anàlisi social i incidència de Càritas Diocesana; Mn. Josep Matías, DP, delegat episcopal de Càritas Diocesana, i Salvador Busquets, director de Càritas Diocesana. El cardenal Joan Josep Omella, que tenia previst presidir la reunió informativa, no hi va poder assistir degut a un canvi imprevist en el seu dietari.

La cap d'anàlisi social i incidència de Càritas Diocesana de Barcelona, Míriam Feu, ha explicat que el 20% dels habitants en situació de major vulnerabilitat ha patit una caiguda de la renda del 8,5%, mentre que el 20% més ric n'ha viscut un increment del 0,5%. Feu ha apuntat que «la recuperació econòmica no està arribant de la mateixa manera a les persones en situació d'exclusió social més severa».

Segons el darrer informe *Anàlisi i perspectives*, de Foessa, des del 2007 s'ha produït un augment del 40% de les persones en exclusió social al conjunt d'Espanya. El delegat episcopal de l'entitat catòlica, Josep Matías, ha explicat que «fins ara creïem que tenir feina era la manera de sortir d'aquesta situació, però actualment veiem que és la precarietat laboral la que impedeix tenir una vida digna i adequada».

El 50% de les persones en situació d'exclusió social de la diòcesi de Barcelona està afectada simultàniament per l'exclusió en l'ocupació i en l'habitatge. Matías ha apel·lat directament, com un dels responsables, al «nostre model socioeconòmic», i ha informat que el 50,5% de les persones en situació d'exclusió social de la diòcesi de Barcelona està afectada simultàniament per l'exclusió en l'ocupació (precarietat laboral) i en l'habitatge (exclusió residencial).

Un altre element que ha volgut posar en relleu Matías és la percepció de l'habitatge. Assegura que «no es considera que l'habitatge sigui una necessitat bàsica, sinó que s'està convertint en un privilegi, en un luxe», fet que el delegat ha considerat un error. De fet, Feu ha afegit que «una llar és més que quatre parets: una llar serveix

per construir identitats, per descansar, crear arrels, participar i planificar». «És un dret essencial», ha sentenciat.

Els sectors més vulnerables i la feina de Càritas

Càritas identifica quatre formes de l'exclusió residencial, dues de les quals «són visiblement identificables» i dues, «més difícils de detectar», segons ha dit Feu. *Sense sostre* i *sense llar* són les dues situacions «amb què més familiaritzada està la societat, perquè les veu», però l'existència de llars inadequades i llars insegures són dues realitats més ocultes, i que afecten gairebé el 40% de la població.

A la diòcesi de Barcelona, la població que viu en un habitatge insegur o inadequat (36%) augmenta si és estrangera (aleshores arriba al 72%), si està aturada (69%) o si és una família amb menors (44%). Sobre els menors, un de cada dos viu en un habitatge inadequat en aquesta zona.

La comparació amb el conjunt d'Europa és també molt negativa. El 42% de les persones en règim de lloguer a l'Estat espanyol dediquen més del 40% de la seva renda disponible a pagar l'habitatge, una xifra que contrasta amb la mitjana europea, que és del 25% de persones que hi dediquen més del 40% de la seva renda. A Barcelona, són el 53%, explica Feu.

Aquest 2018, Càritas Diocesana de Barcelona ha atès al seu programa de «Sense llar i habitatge» prop de 3.000 persones, cosa que suposa més de 1.800 llars.

Càritas Diocesana de Barcelona fa un acompanyament de les persones que es troben en situació de vulnerabilitat i disposa de 25 pisos compartits amb suport socioeducatiu, sis centres d'acollida diürns amb menjador, dos centres residencials per a persones en règim penitenciari (un per a homes i un per a dones), 348 pisos unifamiliars (Fundació Foment de l'Habitatge Social), un Servei de Mediació en Habitatge (SMH) i un Servei d'Acompanyament en Drets.

Aquest 2018, l'entitat religiosa ha atès al seu programa de «Sense llar i habitatge» prop de 3.000 persones (cosa que suposa més de 1.800 llars). I, actualment, té a disposició 1.351 places als pisos unifamiliars, pisos compartits i centres residencials, cosa que «no és suficient per plantar cara a la situació que vivim i que requereix la implicació de més institucions públiques i privades».

Les demandes de Càritas Diocesana de Barcelona

El director de Càritas Diocesana de Barcelona, Salvador Busquets, ha assenyalat que abans de la crisi hi havia una bossa de pobresa que, un cop entrada la fase de recuperació econòmica, confiava que es reduiria, «però s'ha consolidat i augmenta». Així

mateix, ha sentenciat que la situació que viu Barcelona en matèria d'habitatge «és insostenible» i «preocupant».

L'entitat catòlica, a través de les enquestes fetes a la diòcesi de Barcelona, ha constatat que «cal recuperar la funció social de l'habitatge», segons Busquets. Això implica, ha dit, ratificar la Carta Social Europea (que impedeix que ningú sigui desnonat si no té una llar alternativa assegurada), repensar l'habitatge i entendre'l com a equipament públic i no com a element opcional, i augmentar el parc d'habitatge social.

Busquets ha determinat que les condicions per accedir a una llar «són abusives», per la qual cosa proposa fixar un índex de preus fixos dels lloguers, adaptar els ajuts al lloguer de les famílies vulnerables a la realitat del territori de la família que els rep i prohibir les fiances de més d'una mensualitat.

Càritas proposa que s'apliqui sense restriccions la llei de l'empadronament a tots els municipis de la diòcesi de Barcelona, i no només a la capital catalana. A més, ha proposat que les administracions pertinents declarin determinats barris com a àrees de conservació i rehabilitació per permetre a les famílies fer ús de determinades llars actualment inhabitables, així com que s'estableixi un bo social tant elèctric com energètic per a aquelles famílies que no poden pagar-ho.

«Constatem també una dificultat d'empadronar-se per a moltes persones sense domicili fix, acabada d'arribar o sense titularitat legal», per la qual cosa Càritas proposa que s'apliqui «sense restriccions» la llei de l'empadronament a tots els municipis de la diòcesi de Barcelona, i no només a la capital catalana, com ja es fa.

Finalment, ha demanat que, per combatre el sensellarisme, és pertinent quantificar les persones afectades a tot Catalunya i aplicar l'estratègia contra el sensellarisme. Matías ha afegit que tirar endavant totes aquestes propostes «ha de ser un repte compartit entre administracions, entitats privades, el món financer i els sectors socials» perquè sigui «una resposta global». L'objectiu, creu, és «fer que l'habitatge sigui un bé social», ja que «només així superarem la marginació i l'exclusió social».

Recepció al Palau Episcopal amb motiu del Nadal

El dimarts 18 de desembre de 2018, a les 13.00 hores, tingué lloc al Palau Episcopal la tradicional recepció amb motiu del Nadal, a la qual participen el provicari general, el vicari judicial, els vicaris episcopals, els membres del Capítol de la catedral, els membres del Tribunal Eclesiàstic, de la Secretaria General, els delegats diocesans, els responsables dels diversos secretariats i serveis de la cúria, i tot el personal laic, homes i dones, que treballen per la bona marxa de la nostra arxidiòcesi i de les seves

diverses institucions. Presidiren l'acte el Sr. Cardenal Arquebisbe, Joan Josep Omella, i els dos bisbes auxiliars, Sergi Gordo i Antoni Vadell.

En primer lloc, a la capella del Palau, es va resar l'hora menor de Sexta del dimarts de la tercera setmana d'Advent, presidida pel cardenal-arquebisbe i pels bisbes auxiliars, i amb una nombrosa assistència de preveres, diaques, laics i laiques, que omplien la capella. A continuació, a la sala noble, tingué lloc la recepció.

Paraules de Mons. Sergi Gordo

Mons. Sergi Gordo va pronunciar les paraules següents:

«Déu vos guard, estimats, Sr. Cardenal Joan Josep Omella, bon germà bisbe auxiliar Antoni, provicari general, vicari judicial i vicaris episcopals, secretària general i cancellera, canonges, amigues i amics, col·laboradors en el treball pastoral en la cúria diocesana i en les diverses delegacions, secretariats i serveis de la cúria i en les paròquies i entitats eclesials. Aquest és un any amb moltes cares noves en aquest acte. Sigueu tots benvinguts!

»Un any més ens trobem en aquest acte previ a la celebració del Nadal. En primer lloc, he de dir que m'ha encomanat que disculpi la seva absència el cardenal Lluís Martínez Sistach, que, per al dia d'avui, tenia ja previst un viatge fora del nostre país relacionat amb la publicació d'un llibre seu. Gràcies a la seva energia i bona salut, manté una intensa activitat.

»Ha passat ja mig any des que ens vam trobar en aquesta sala que avui ens aplega. I en sis mesos, si féssim ara una "revisió de vida", amb una mirada de fe, és a dir, contemplant els fets de vida de mig any amb la mirada de Jesús el Crist, ens adonariem del pas del Senyor per aquesta cúria arxidiocesana.

»Dels darrers mesos crec que val la pena posar en relleu un singular "fet de vida" relacionat amb el nostre Sr. Cardenal, i que em plau de recordar en aquest clima pre-nadalenc.

»Diu el poeta Josep M. de Sagarra, al seu *Poema de Nadal*:

Tots els camins van a Roma,
tots els camins, ja ho sabem,
tots els camins van a Roma,
però no tots a Betlem.

»El nostre Cardenal sovint va i ve a Roma, ajudant tant com pot el nostre bon papa Francesc, *cum Petro et sub Petro*. I, alhora, ell sap que la Roma dels màrtirs i apòstols

Pere i Pau ens remet a la cova humil de Betlem, on va néixer el Messies, el Salvador del món, nu al pessebre com serà nu a la Creu del Calvari, donant la vida per amor fins a l'extrem.

»El camí que porta a l'establia de Betlem és el camí dels pastors, veritables missioners “en sortida”, anunciant la millor bona notícia: el naixement del Messies.

»Doncs, bé, semblantment a aquest camí que va a Betlem, vull fer esment d'un fet que pot semblar menor, però que no ho és ni per al Sr. Cardenal ni per a nosaltres. És el seu camí a Madagascar, aprofitant uns dies de les seves vacances d'agost, per dirigir els exercicis espirituals als sacerdots de dues diòcesis d'aquella gran illa. Si al *Bulletí* diocesà d'octubre llegim el seu article «Madagascar, un cachito de cielo», comprendrem que el nostre cardenal-arquebisbe, que fou missioner a l'antic Zaire, porta encara Àfrica al seu cor.

»Nosaltres també som cridats a fer camí junts, a sortir i ser missioners arreu on som. I avui som aquí, reunits, amb l'objectiu de veure'ns i desitjar-nos un sant Nadal. I, alhora, rebem la crida a aplicar el primer dels cinc eixos del nostre Pla Pastoral: **l'encontre i l'anunci de Jesucrist**. Aquest és l'eix central i l'eix permanent, que demanem la gràcia de disposar-nos a viure'l més intensament en aquests dies, seguint la sàvia pedagogia de l'Església en aquest temps d'Advent anant com els pastors i els Savis d'Orient, a adorar l'Infant, que és l'Emmanuel, el “Déu-amb-nosaltres”. Per Ell, amb Ell i en Ell, l'aventura humana ha d'acabar bé, malgrat el pecat i el mal i les limitacions de les nostres persones i dels nostres objectius. Nadal és un crit d'alegria i d'esperança.

»Per altra banda, aquest acte vol ser també una expressió de la **fraternitat** que, en Crist, ens uneix a tots nosaltres en el treball de cada dia i que ens ajuda a treballar i caminar junts, malgrat les nostres fatigues i les nostres mancances institucionals i personals, i que ens ajuda a perdonar-nos i a ajudar-nos els uns als altres quan les coses no surten del tot bé. En la pregària que acabem de fer a la capella, hem sentit que Sant Pau ens diu: “Que el Senyor faci créixer fins a vessar l'amor que us teniu els uns als altres i a tothom.” (1 Te 3, 12)

»Com veieu, m'he inspirat en els dos eixos del nostre Pla Pastoral Diocesà SORTIM! que estem tractant més especialment en aquest curs pastoral 2018-2019.

»Finalment, ens anima també en el treball de cada dia un altre fet que impressiona molt: la sintonia del nostre Pla Pastoral amb les 146 propostes aprovades pel darrer Sínode, sobre “els joves, la fe i el discerniment vocacional”. El nostre cardenal Omella n'és un testimoni privilegiat, en tant que ha estat pare sinodal. Per cert... Em plau destacar que ens honora i ens compromet a tots el fet que els pares sinodals l'hagin elegit a vostè, Sr. Cardenal, com a membre del Consell de la Secretaria General dels Sínode dels Bisbes que ha de preparar la propera assemblea ordinària d'aquest organisme.

»Així, doncs, Sr. Cardenal, en nom del bisbe Antoni i de tots els aquí presents, us desitgem un sant i joiós Nadal i que el Senyor ens ajudi a tots a cercar camins de pau i de fraternitat, i no d'odi o de confrontació per greus i doloroses que siguin les situacions del nostre camí de cada dia, "caminant junts", sinodalment, cap a l'encontre amb el Diví Infant de l'Establia de Betlem. Sant Nadal per a tothom!»

Paraules del Sr. Cardenal Arquebisbe

El Sr. Cardenal Omella, amb el to familiar i bonhomíós que el caracteritza, va dir que agraiïa les paraules de felicitació que, en nom de tots els presents, li havia dirigit Mons. Sergi Gordo, i que, parlant de viatges, era cert que ell havia aprofitat uns dies de les vacances per anar a Madagascar, «per tornar a l'Àfrica i tenir el goig de conviure amb els africans». I va afegir: «En el tema dels viatges, també voldria dir a tots que el bisbe Sergi Gordo va fer durant les vacances un viatge més humil que el meu, que va anar, aquest passat estiu, a Santander, per fer, durant tot un mes!, els exercicis espirituals de Sant Ignasi de Loiola. Això es nota ara en el teu treball, en la teva mateixa manera de fer i en la teva vida cristiana i pastoral, en el testimoni cristià que –potser sense adorna-te'n– ens transmet a tots. Moltíssimes gràcies, Sr. Bisbe Sergi. Gràcies també per aquesta experiència que vas viure, que és per al bé de l'Església, pel teu servei a l'Església, i per les teves paraules que has pronunciat, plenes d'espiritualitat, d'amor a l'Església i també de bon humor. I faig extensives aquestes paraules al bisbe auxiliar Antoni.»

El cardenal, després, va afegir paraules d'elogi del treball pastoral dels dos bisbes auxiliars, Sergi i Antoni. «Quan vaig a les parròquies, la gent em diu: "Ai, Sr. Cardenal, quina sort que hem tingut amb aquests dos bisbes auxiliars! Són tan bons; són els millors!" I jo els dic: "Sí, sí, quina sort, i menys mal... , perquè el cardenal no val res!"» (Aplaudiment dels presents.)

«Els dos bisbes auxiliars», va continuar dient el cardenal, «treballen molt i ho fan molt bé. Ara bé, no els demaneu massa, perquè si els demaneu molt, ens podríem quedar sense bisbes auxiliars. Els feu treballar massa... Cal, també, que puguin reposar una mica.»

Després, el cardenal va dir que tenia la impressió que la fraternitat, un dels eixos del Pla Pastoral per a aquest curs, es vivia bastant bé. «Tinc la impressió que aquest to fraternal és força present en tots els treballs que es fan en aquesta casa i a les diverses delegacions, secretariats i serveis. És un ambient de fraternitat, d'estimació i de col·laboració. En una parròquia, ahir, em van preguntar: "Creu vostè que vivim prou la fraternitat?" I els vaig dir: "Sí, sí, aquí mateix, en aquesta parròquia vostra, em sembla que ja viviu la fraternitat. Hi ha convivència i amor entre tots. I això vosaltres mateixos sabeu que ja ho esteu vivint."»

«Continuem així» –va dir finalment el cardenal Omella–, «que visquem un Nadal ben fraternal en aquesta casa, a les parròquies, en els organismes diocesans i també a les vostres famílies. Jo desitjo que realment la pau del Senyor sigui amb tots vosaltres, en les vostres famílies i en les comunitats cristianes... Recordeu aquell passatge de la Bíblia que diu: “Déu era aquí i jo no ho sabia.” Sí, Déu és aquí, a la teva família, Déu és aquí en la teva parròquia, Déu és aquí en la teva oficina, en la que tu reps a les persones... Déu, l’Emmanuel (Déu-amb-nosaltres), se’ns fa present, en la pregària, en el silenci i en les persones que venen a parlar amb nosaltres... Mirem d’acollir-los amb joia i amb amor.

»Acabo amb un record de la Mare de Déu. Avui és la festa de la Mare de Déu de l’Esperança, Mare de Déu de la O. Mirant una imatge de l’Anunciació a Maria, recordava jo unes paraules de Sant Bernat, que llegim aquests dies a la Litúrgia de les Hores i que diuen: “Tot el món està expectant, Verge i Mare de Déu, perquè gràcies al teu sí vindrà el Messies, gràcies al teu sí trobarem la salvació”. Penseu que el sí que cadascú de nosaltres ha de donar a Déu també pot canviar el món, com ho va fer el sí de Maria. El teu sí a casa teva, el teu sí en la pregària, el teu sí en el treball de cada dia, el teu sí al pla de Déu, i a l’amor i a la convivència, a la concòrdia, a la pau i al perdó, pot canviar el món. Gràcies, Verge Maria, perquè ens mostres la salvació, donant-nos Jesús, el Fill de Déu, que vares portar en les teves entranyes virginals.

»Moltes gràcies pel treball que feu i bon Nadal per a vosaltres i per a les vostres famílies. Que Déu us acompanyi!»

Celebració de la Jornada Mundial de la Família a la basílica de la Sagrada Família

El diumenge 30 de desembre de 2018, festa de la Sagrada Família i Jornada Mundial de la Família, a les 17.00 hores, es va celebrar una solemne eucaristia a la basílica de la Sagrada Família. La presidí el cardenal Joan Josep Omella, que va concelebrar amb el cardenal Lluís Martínez Sistach, arquebisbe emèrit; amb Mons. Antoni Vadell, bisbe auxiliar, i amb nombrosos preveres, especialment els vinculats a l’apostolat familiar, entre els quals hi havia Mn. Antoni Reina, consiliari del Secretariat Diocesà de Pastoral Familiar. Un grup de diaques permanents varen exercir el seu ministeri durant la celebració. Hi varen participar unes 2.500 persones.

Paraules del director del Secretariat de Pastoral Familiar

El director del Secretariat Diocesà de Pastoral Familiar, Sr. Xavier Padilla, va llegir aquesta monició d’inici de l’eucaristia: «Cada any, el diumenge posterior a la celebració del Nadal, l’Església ens convida a dirigir la nostra mirada i pensament vers la

Sagrada Família de Natzaret, bressol de Jesús, l'home nou, al qual estem tots cridats a configurar-nos.

»El lema que ens aplega aquest any és “la família i la parròquia com a resposta a la solitud”. Cadascuna de les nostres famílies i la nostra societat en el seu conjunt, il·luminades per la Paraula de Déu proclamada en les parròquies i centres de culte, poden prendre consciència de ser obres de la misericòrdia de Déu, que ens diu que no és bo que l'home estigui sol i, enfortides per aquesta Paraula, poden esdevenir unes realitats que ajudin a superar totes les solituds que colpegen la condició humana.

»Ens retrobem avui tot recordant la darrera Trobada Internacional de les Famílies, celebrada el passat mes d'agost a Dublín, en la qual el Sant Pare ens va invitar “a redescobrir que l'Evangelí de la família és una joia per al món. I és una bona manera de secundar aquesta invitació del papa Francesc viure ara aquesta joia com a comunitat diocesana, amb els desitjos de bé de tants moviments familiars i parròquies, de tants matrimonis i famílies que coneixem i amb els matrimonis i famílies que no coneixem, però al servei de les que volem treballar.

»Amb aquests sentiments al cor, disposem-nos a participar en aquesta eucaristia, posant-nos drets i entonant el cant d'entrada.»

Les lectures de la Paraula de Déu foren les pròpies del diumenge de la Sagrada Família. L'homília que va pronunciar el cardenal Omella es publica a la secció del Prelat, en aquest mateix BAB.

Renovació del compromís matrimonial

En el moment de l'ofertori, les parelles que celebraven el 25è, el 50è, el 60è o més anys del seu matrimoni varen fer la renovació del compromís matrimonial. Mn. Antoni Reina, consiliari del Secretariat de Pastoral Familiar, va dir: «Tot seguit, es posaran drets només els matrimonis que enguany celebren el 25è, 50è i 60è aniversari del seu casament, així com els altres matrimonis que ho vulguin, per renovar el seu compromís d'amor i de fidelitat matrimonial. Ho faran donant-se la mà dreta i recitant el text que tenen en el full dels cants.»

Des del micròfon, Assumpta Closa i Lluís Ticó, membres del Centre de Preparació al Matrimoni (CPM) de la nostra diòcesi, varen llegir aquestes paraules de renovació del compromís matrimonial: «Us donem gràcies, Senyor, perquè ens heu acompanyat en la prosperitat i en l'adversitat, en la salut i en la malaltia. Ajudeu-nos a guardar fidelment l'amor de l'un a l'altre, a fi que siguem uns bons testimonis de l'aliança que Vós heu fet amb els homes i les dones.»

Informació

«La revolució de la sostenibilitat»

(Article del cardenal Martínez Sistach a *l'Osservatore Romano*)

A continuació reproduïm la traducció al castellano del article del arxobispe emérito de Barcelona publicat el 5 de desembre en la edició italiana del semanari romano.

El papa Francisco, en su encíclica *Laudato sí* sobre la ecología, trata un tema muy suyo: las grandes ciudades. El papa afirma que «hoy advertimos el crecimiento desmesurado y desordenado de muchas ciudades que se han hecho insalubres para vivir en ellas, a causa no solamente de la contaminación originada por las emisiones tóxicas, sino también del caos urbano, de los problemas de transporte y de la contaminación visual y acústica»¹.

La humanidad se está convirtiendo en urbanita. Actualmente, el 54% de la población mundial vive ya en grandes ciudades y el año 2050 será el 75%, 6.000 millones de personas. Esto evidencia que la ecología y las grandes ciudades son tema de primera actualidad y de mucho futuro. La Fundación Antoni Gaudí para las Grandes Ciudades que constituí en Barcelona, organizó un Congreso Internacional en julio de 2017, dedicado precisamente a la encíclica del papa y las grandes urbes. Tres grandes temas centraron la atención que inciden de lleno en una ciudad limpia y sostenible: el agua potable, la calidad del aire y la solución al exceso de residuos. Las intervenciones de los expertos de los distintos continentes se encuentran publicadas en el libro *Laudato sí y grandes ciudades*, de la Editrice Vaticana, 2018.

Ciudades inteligentes por la sostenibilidad y el clima ecológico

Se constata que los avances de la ciencia y de la técnica no se han visto acompañados por un progreso ético y cultural. El papa Francisco aboga por un pacto entre ciencia y conciencia, y en esto las diversas culturas y las religiones tienen unas «reservas» humanas de mucho valor. La ecología es también un tema ecuménico e interreligioso. En la pastoral de las grandes ciudades hay que tener muy presente los contenidos ecológicos que humanizan estas realidades. La crisis ecológica, afirma Francisco, pide una «conversión ecológica» también a los cristianos². Y añade: «Es un bien para la humanidad y para el mundo que los creyentes reconozcan los compromisos ecológicos que brotan de sus convicciones religiosas.»³

¹ LS, 44.

² Cf. LS, 217.

³ LS, 64.

La resolución aprobada por la Asamblea General de la ONU, de 25 de septiembre, recalca la necesidad de luchar todos contra el cambio climático, presenta un panorama sombrío sobre todo lo relacionado con la ecología integral en nuestro mundo y establece 17 objetivos para conseguirlo. El objetivo onceavo se refiere a las ciudades con estos términos: «Lograr que las ciudades y los asentamientos humanos sean inclusivos, seguros, resilientes y sostenibles», concretando lo siguiente: «De aquí a 2030, reducir el impacto ambiental negativo per cápita de las ciudades, incluso prestando especial atención a la calidad del aire y la gestión de los desechos municipales y de otro tipo» (11,6). El papa Francisco, en la reciente asamblea plenaria de la Pontificia Academia de las Ciencias, ha dicho que «falta voluntad y determinación política para pasar con urgencia a las energías renovables, a los programas encaminados a asegurar el agua, la comida y la salud a todos».

Las ciudades generan más de un 70% de las emisiones de gases de efecto invernadero, que son la causa del cambio climático, y esta es la amenaza más seria para nuestra supervivencia como especie. Hay que tener en cuenta que estas ciudades crecen en número y en habitantes constantemente al convertirse nuestro planeta en urbanita.

Pero hay grandes ciudades que ofrecen buenas perspectivas para evitar el cambio climático catastrófico y crear un futuro sostenible. Coincidiendo el 2005, en Londres, con la celebración del G-20, el alcalde de esta ciudad, Ken Livingstone, convocó una reunión de alcaldes de las mayores ciudades de los países del G-20 para debatir únicamente el cambio climático. A partir de aquella primera reunión, los alcaldes de grandes ciudades del planeta se han erigido en líderes en la lucha contra el cambio climático. Esta red de ciudades del C40, está formada por 91 ciudades, y representan a 650 millones y un 25% del PIB mundial, y todas ellas están comprometidas con una acción climática urgente.

En diciembre de 2015, durante las negociaciones de la conferencia de París sobre el clima, más de 750 alcaldes asistieron a una cumbre en el ayuntamiento parisino para visibilizar el compromiso colectivo de las ciudades. Unos días más tarde, casi 190 firmaron el acuerdo de París sobre el cambio climático.

Estos alcaldes están encabezando la revolución de lo sostenible y la disminución del uso del carbono en nuestras ciudades, con medidas como el despliegue de flotas de autobuses eléctricos en las ciudades chinas, los esfuerzos de las ciudades europeas, sudamericanas e indias para expulsar del centro el tráfico de los vehículos más contaminantes, la adopción de decenas de miles de edificios en las ciudades norteamericanas para conseguir una mayor eficacia energética y los barrios en bajo uso de carbono en las ciudades de todo el mundo. A finales de 2020 todas las ciudades del C40 tendrán un plan para garantizar que pueden cumplir con las obligaciones del acuerdo de París.

Hay que recordar que después de que Donald Trump retirara su país del acuerdo de

París sobre el cambio climático, más de 300 alcaldes estadounidenses se han comprometido a «adoptar, cumplir y respaldar los objetivos del acuerdo». En octubre de 2017, un grupo pionero formado por 12 ciudades del C40 (Londres, París, Los Ángeles, Barcelona, Copenhague, Quito, Vancouver, México D.F., Milán, Seattle, Auckland y Ciudad del Cabo) se comprometieron a realizar la transición hacia unas calles libres de combustibles fósiles adquiriendo solo autobuses con cero emisiones a partir de 2025 y asegurando que parte importante de esas ciudades sean cero emisiones para el 2030. Como afirma el texto de la declaración: «Como alcaldes y alcaldesas de las ciudades más importantes del mundo, nos comprometemos a transformarlas en lugares más verdes, saludables y prósperos para vivir. Nuestras calles deben ser seguras y accesibles para todos y el aire que respiramos debe ser limpio y libre de emisiones perjudiciales. De esta manera mejorará la calidad de vida de toda la ciudadanía y se ayudará a combatir la amenaza global para el cambio climático.»

Un progreso similar se está realizando en todos los aspectos de la vida urbana, desde el reciclado de basura, los edificios, la producción y el consumo energéticos, los alimentos y el agua.

Hoy se habla de las ciudades inteligentes que son el resultado de la necesidad cada vez más imperiosa de orientar nuestra vida hacia la sostenibilidad. Así, estas ciudades se sirven de infraestructuras, innovación y tecnología para disminuir los consumos energéticos y reducir las emisiones de combustibles fósiles.

Simon Curtis recuerda que las redes de gobernanza transnacional, como el grupo C40, representan una agrupación política planetaria que supone un gran salto de escala y que vincula acciones locales con resultados de gobernanza global, todo al margen de las actividades estatales⁴. Los dirigentes de las ciudades globales se enfrentan hoy al desafío de preservar los beneficios de décadas recientes y, al mismo tiempo, abordar las injusticias. Tal es el desafío reconocido por la Nueva Agencia Urbana de la ONU-Hábitat.

El problema del cambio climático es real y grave, pero se abren caminos tímidos para luchar contra este cambio y crear ciudades salubres para ofrecer a los ciudadanos una vida humana más sana y feliz.

† Cardenal Lluís Martínez Sistach
Arzobispo emérito de Barcelona
Presidente de la Fundación Antoni Gaudí para las Grandes Ciudades

⁴ Cf. «Las ciudades globales y el futuro del orden mundial», en *Dossier La Vanguardia*, enero-marzo 2018, 8-15.

«¿Qué destino dar a las iglesias que se cierran al culto?»

(Artículo del cardenal Martínez Sistach en la revista *Ecclesia*)

A continuación reproducimos íntegramente el artículo del arzobispo emérito de Barcelona publicado en el número del 29 de diciembre de la revista española pionera en información eclesial desde 1941.

Recientemente se ha celebrado un congreso internacional sobre la realidad creciente del cierre de iglesias y templos especialmente en el Occidente europeo, pero también en Estados Unidos y Canadá. El congreso tenía un título sugestivo: «¿Dios ya no vive aquí?», refiriéndose a estos lugares de culto ya en desuso.

Las causas de este fenómeno son varias. La constatación de que muchas iglesias, necesarias hasta hace unos años, ahora ya no lo son debido a la falta de fieles, a la escasez de clero o a una distribución diferente de la población en las ciudades y en las áreas rurales, como también a la concentración de las parroquias en una realidad pastoral nueva, que puede comprender que alguna iglesia sea innecesaria.

El cardenal Christoph Schönborn se preguntaba hace ya unos años qué hacer ante esta realidad. Ha habido soluciones desacertadas, como vender y dedicar estas iglesias a restaurantes, *pubs night*, centros estéticos o locales comerciales. Estos lugares sagrados han de tener un uso compatible con la naturaleza sagrada que han tenido.

El papa Francisco, en el mensaje que ha dirigido a este congreso, indica que esta realidad que nos ocupa «debe ser vista en la Iglesia no con ansiedad, sino como un signo de los tiempos que nos invita a la reflexión y nos obliga a adaptarnos». El mismo Pontífice señala que se trata de unos bienes eclesiales que «no tienen un valor absoluto» y, cuando es necesario, han de ponerse al servicio «del mayor bien del ser humano y, especialmente, al servicio de los pobres».

El congreso organizado por el Consejo Pontificio para la Cultura y la Conferencia Episcopal Italiana, en la sede de la Pontificia Universidad Gregoriana de Roma, reflexionó sobre una pregunta ineludible: ¿Dios no vive ya en estos lugares? El rector de la referida Universidad responde que todo lo contrario: «Dios vive allí, porque está verdaderamente presente en el sufrimiento de una comunidad cristiana que se ve obligada a cerrar una iglesia dedicada al culto.»

Realmente, no son pocas las personas que ante el cierre de un lugar sagrado experimentan un sentimiento de pérdida social más que de una emancipación, como sucedía en el pasado. El papa Francisco reconoce que «el sentido común de los fieles percibe en estos entornos y en los objetos destinados al culto la permanencia de una suerte de

huella que no desaparece, incluso después de que haya perdido ese destino». Ante estos hechos, la población se opone casi siempre, porque el edificio de una iglesia posee un valor simbólico y representativo al que se renuncia con dificultad. Estos lugares sagrados han sido testimonios de celebraciones entrañables para la vida de muchas personas, como bautizos, matrimonios, exequias, etc.

Francisco, en su mensaje, se refiere a los «signos de los tiempos», y en este sentido considera que hay que tener presente un dato sociológico importante. En el Congreso Internacional de Pastoral de las Grandes Ciudades, de Barcelona-Roma 2014, se comunicó este dato: en 1980, el 83% de la población mundial se declaraba religiosa, y en 2010 había subido al 89%. Se trata, en muchos casos, quizá, de un simple sentimiento religioso, del sentido de trascendencia, etc. Pero en treinta años ha aumentado de un 83% a un 89%. Este signo de los tiempos es un dato que puede ayudarnos a reflexionar sobre qué hacer en las iglesias que se cierran. Es un dato que hay que unirlo a otro signo. Me refiero al crecimiento constante de las grandes ciudades. Actualmente, el 54% de la población mundial habita en grandes ciudades, y en 2050 será el 75%, es decir, 6.000 millones de ciudadanos. Nuestro mundo se urbaniza.

Considero que la reflexión sobre la posible dedicación de las iglesias que se cierran al culto ha de tener presentes estos dos «signos de los tiempos». No faltan oportunidades, viviendo una transformación urbana, y hay que tener en cuenta que, aun siendo muy importante a nivel religioso el culto, hay también otras actividades que forman parte de la dimensión religiosa de las personas.

En nuestras ciudades hay muchas personas que viven como si Dios no existiera; en nuestro Occidente europeo domina un clima de laicismo creciente, que tiende a eliminar toda presencia religiosa de la convivencia social. El mantener una iglesia o un templo es ya, por sí solo, un signo de la trascendencia de nuestra vida, una presencia religiosa pública en la convivencia humana.

Asimismo, el número de pobres crece en las grandes ciudades y la Iglesia está llamada a acogerlos y a ayudarlos. A ello se refiere el papa Francisco en su mensaje antes citado. El encuentro con los pobres define la pastoral de las grandes ciudades, ya que los pobres son los destinatarios privilegiados del Evangelio. Como indica el Papa, algunas de estas iglesias sin uso cultural podrían dedicarse a la acogida y atención a las personas pobres y necesitadas.

La gran ciudad, además, tiene necesidad de que haya iglesias que estén abiertas y sean lugares de silencio, de encuentro y de plegaria. Ante la soledad y el aislamiento en que viven muchas personas en las grandes ciudades, la asistencia religiosa es fundamental, con la acogida y el discernimiento. El papa Francisco, refiriéndose a las grandes ciudades, dice que hay que «imaginar espacios de oración y de comunión con características innovadoras, más atractivas y significativas para las poblaciones

urbanas» (EG 73). La gran ciudad provoca heridas psicológicas y morales, pero también espirituales, que han de ser curadas en la relación con Dios y en las relaciones personales favorecidas por una acogida atenta, sencilla y dialogante, con un ambiente de silencio y recogimiento que se crea en el interior de las iglesias, facilitado por la música litúrgica o espiritual.

La decisión que se tome sobre estas iglesias y templos sin culto ha de ser el resultado de una reflexión coral llevada a cabo dentro de la comunidad cristiana y en diálogo con la comunidad civil. El papa nos dice que «la cesión no debe ser la primera y única solución en la que pensar, ni jamás debe llevarse a cabo con escándalo de los fieles». El nuevo destino de estas iglesias debe evaluarse según el espíritu de profecía, ya que a través de estas iglesias pasa el testimonio de la fe de la Iglesia, que recibe y valoriza la presencia del Señor de la historia.

Considero que estos signos de los tiempos expuestos han de ayudarnos a pensar y construir una pastoral urbana ante un mundo que se convierte en urbanita aceleradamente y han de valorarse debidamente al tomar decisiones sobre estas iglesias que se cierran al culto.

† Cardenal Lluís Martínez Sistach
Arzobispo emérito de Barcelona

«El Sínodo dels Bisbes, al servei de la missió de l'Església»

(Article del cardenal Martínez Sistach a *Catalunya Cristiana*)

A continuació reproduïm l'article publicat el 15 d'octubre de 2018, al número 2.039 del setmanari Catalunya Cristiana.

El papa Francesc ha aconseguit fer realitat un somni. A *Evangelii gaudium* ens diu que «somio amb una opció missionera capaç de transformar-ho tot, perquè els costums, els estils, els horaris, el llenguatge i tota estructura eclesial esdevingui un camí adequat per a l'evangelització del món actual més que per a l'autopreservació»⁵. Acaba de reformar una estructura eclesial molt important i amb vocació de futur per posar el Sínodo dels Bisbes al servei de la missió, de l'evangelització i de la renovació eclesial.

El Sínodo dels Bisbes ara ha fet una mica més de cinquanta anys. Ha fet un llarg i intens recorregut des que, el 15 de setembre de 1965, Pau VI el va crear amb el *motu proprio Apostolica sollicitudo*.

⁵ EG 27.

Aquest esperit reformador del papa Francesc, expressat especialment en el seu document programàtic *Evangelii gaudium*, el va dur, tot just encetat el pontificat, a fer canvis de relleu a la celebració de l'Assemblea Sinodal Extraordinària de l'octubre de 2014 i de l'Assemblea Sinodal Ordinària de l'octubre de 2015. Fa poc ha promulgat la constitució apostòlica *Episcopalis communio*, del 15 de setembre de 2018, que re-forma la configuració i actuació del Sínode dels Bisbes.

Francesc potencia el servei que ha d'oferir el Sínode dels Bisbes a la renovació de l'Església, com una institució que ha de ser eminentment sinodal. En el discurs del papa, amb motiu del 50è aniversari de la institució del Sínode, el 17 d'octubre de 2015, Francesc va afirmar que «en una Església sinodal, el Sínode dels Bisbes és la manifestació més evident d'un dinamisme de comunió que inspira totes les decisions eclesials». I el papa precisava que el Sínode «representant l'episcopat catòlic, es converteix en expressió de la col·legialitat episcopal interior d'una Església tota sinodal. Això manifesta la *col·legialitat afectiva*, que també pot arribar a ser, en algunes circumstàncies, “efectiva”, que uneix els Bisbes entre ells i amb el papa en la sol·licitud pel Poble de Déu»⁶.

El Sínode dels Bisbes té vocació de futur dins de l'Església. I això per tres raons. La primera, perquè és un instrument molt adequat de sinodalitat de l'Església universal que permet fer un camí per treballar plegats des del papa fins a tots els membres del poble de Déu. També, perquè el Sínode permet una relació freqüent i institucionalitzada del bisbe de Roma i successor de Pere amb els membres del Col·legi episcopal per facilitar també una expressió –certament no solemne– de la col·legialitat. I, així mateix, per les dificultats pràctiques que es dona –entre altres raons per l'elevat nombre de bisbes– per convocar un concili ecumènic. La reforma actual contribuirà, sens dubte, a refermar aquest servei a l'Església amb futur ampli.

El cardenal Baldisseri, secretari general del Sínode dels Bisbes, durant la presentació d'aquesta reforma sinodal, va manifestar que «el nou dinamisme que el papa Francesc ha donat a la “màquina” sinodal ja havia comportat aquelles vegades una àmplia renovació de l'actuació, que demanava ser rebuda establement en la normativa del Sínode».

El Sínode dels Bisbes surt reforçat

La reforma del Papa posa en relleu, primer de tot, que Francesc dona molta importància al Sínode dels Bisbes, que vol que aquesta institució tingui molt de futur dins de l'Església i que desitja que contribueixi moltíssim en actuacions col·legials i sinodals de l'Església universal.

⁶ Discurs, 17 d'octubre de 2015.

El primer signe d'aquesta actitud del papa Francesc de potenciar aquesta institució va ser crear cardenal el Secretari General del Sínode dels Bisbes, ja que fins llavors no havia passat mai. Ho va fer, sens dubte, per donar més densitat i impuls a la Secretaria General del Sínode, que n'és com el motor, i així va semblar als observadors vaticanistes.

Amb la reforma recent del Sínode aquesta voluntat del papa Francesc ha estat més eficaç, ja que es tracta d'unes innovacions en la configuració i actuació d'aquesta institució establertes per una constitució apostòlica que abroga totes les disposicions contràries. Concretament queden sense vigor legal els canons del Codi de dret canònic i el Codi dels Canons de les Esglésies Orientals que, en tot o en part, resultin directament contraris al contingut d'aquesta constitució. També queden abrogats els articles del *motu proprio Apostolica sollicitudo* de Pau VI i també de l'*Ordo Synodi Episcoporum*, del 29 de setembre del 2006, inclòs l'annex sobre la manera de procedir en els Cercles menors⁷. Com es pot veure, la reforma promulgada estableix força modificacions.

Una altra novetat que recalca la importància que Francesc atribueix al Sínode dels Bisbes consisteix en el tipus de document escollit pel Papa per promulgar un nou *Ordo Synodi Episcoporum*. Francesc no es limita a promulgar aquesta reforma *motu proprio*, com va fer Pau VI quan va constituir aquesta institució el 1965, sinó que ha promulgat la nova normativa amb una *constitució apostòlica*, que és un document d'un rang magisterial i normatiu més alt. El papa demana no només prosseguir la celebració del Sínode dels Bisbes, reformant-ne la configuració, sinó que vol introduir la mateixa Església en un camí sinodal permanent, que té en el Sínode dels Bisbes el punt de convergència d'aquest dinamisme d'escolta portat a tots els nivells de la vida eclesial. No oblidem que en aquell discurs del cinquantenari d'aquesta institució, va dir que «el camí de la sinodalitat és el camí que Déu espera de l'Església al tercer mil·lenni».

Valoro, també, una altra novetat que posa en relleu aquesta actitud del papa Francesc. En aquesta reforma, el Consell Ordinari de la Secretaria General del Sínode, que és l'organisme que ajuda a mantenir la realitat i activitat del Sínode dels Bisbes entre assemblees, comptarà amb vint-i-un membres, en lloc de quinze. S'ha volgut potenciar la tasca d'aquest Consell al servei del Sínode dels Bisbes. A la instrucció de l'1 d'octubre de 2018, aprovada per la Secretaria General del Sínode, es concreta que quinze membres són escollits pels bisbes de ritu llatí membres de l'Assemblea General Ordinària: dos d'ells amb seu a Amèrica septentrional; tres, amb seu a Amèrica Llatina; tres, amb seu a Europa; tres, amb seu a Àfrica i un amb seu a Oceania. Aquesta disposició reflecteix el desig de la internacionalització i de la representació geogràfica d'aquest Consell. A aquests quinze membres se'ls afegeix un bisbe de les esglésies

⁷ Art. 27.

catòliques orientals triat pels membres de l'assemblea, el responsable del Dicasteri de la Cúria romana competent en la matèria del Sínode, i quatre són designats pel papa⁸.

La doctrina que orienta la vida

A la constitució apostòlica *Episcopalis communio* observem una novetat important en el contingut del document, tant en l'àmplia premissa teològica articulada en 10 punts, com en la normativa canònica, amb els seus 27 articles. Dario Vitale, teòleg i professor de la Universitat Gregoriana de Roma, en la presentació oficial del document, va afirmar que aquesta novetat enfonsa les arrels en la tradició vigent de l'Església. Aquest teòleg assenyala que «la Constitució manifesta amb evidència aquella hermenèutica de la reforma en la continuïtat de l'únic subjecte-Església indicada per Benet XVI com el camí que permet mantenir-se fidels a l'Esperit, sense tancar-se en la defensa del passat i de les seves formes, sense aventurar-se en experimentacions sense història, però mantenint-se en el solc de la Tradició vivent –i per això mateix, dinàmica– de l'Església»⁹.

El cardenal Baldisseri, durant la presentació de la constitució apostòlica va ressaltar uns aspectes del contingut doctrinal del document que són com les claus principals de la seva lectura i que, òbviament, n'inspiren i justifiquen el contingut normatiu.

Primer de tot, apareix una referència explícita al Concili Vaticà II, a la col·legialitat episcopal del tercer capítol de la *Lumen Gentium*, quan el papa afirma que, gràcies a aquests continguts, «ha quedat definitivament clar que cada bisbe posseeix simultàniament i inseparablement la responsabilitat de l'Església particular confiada a la seva cura pastoral i la sol·licitud per l'Església universal»¹⁰. Al Sínode li correspon, en certa manera, continuar en la vida ordinària de l'Església el dinamisme benèfic del Concili ecumènic que en la història ha estat un factor potent de reforma eclesial i que, per la seva naturalesa, és un esdeveniment absolutament excepcional.

Així mateix, amb aquesta reforma de l'organisme sinodal se li vol donar una integració estable dins del marc d'una Església constitutivament sinodal, tal com ho va proposar Francesc en aquell discurs del cinquantenari.

Una altra clau de lectura de la reforma del Sínode dels Bisbes tracta de la dimensió ecumènica. És un aspecte molt nou i es configura com el més ric del futur. El papa ja ho havia expressat en manifestar la convicció que en una Església sinodal també l'exercici de la primacia de Pere podria rebre més llum.

⁸ Cf. *Instrucció sobre la celebració de les assemblees sinodals i sobre l'activitat de la Secretaria General del Sínode dels Bisbes*, 1 d'octubre de 2018, art. 10.

⁹ Conferència de premsa. Vaticà, 18 de setembre de 2018.

¹⁰ Constitució apostòlica *Episcopalis Communio*, N. 2.

El papa Francesc, en una entrevista a *La Civiltà Cattolica*, tot just encetat el pontificat, va dir que potser havia arribat el moment de canviar la metodologia del Sínode, perquè l'actual li semblava estàtica. Un dels objectius d'aquesta reforma que comentem consisteix a fer que el Sínode sigui més dinàmic i així més incisiu en la vida de l'Església. El Sínode parteix de les Esglésies locals, del Poble de Déu escampat per tota la terra, per mitjà d'una consulta amplíssima, i després de la feina de l'assemblea sinodal torna a les Esglésies particulars. Amb aquesta reforma el Sínode dels Bisbes propicia un ric moviment dinàmic i sinodal.

En la reforma de Francesc hi ha una referència al capítol II de la *Lumen Gentium*, al Poble de Déu, accentuant la dimensió sinodal de tots els membres de l'Església. Així, el papa afirma a la constitució apostòlica que «el Sínode no viu separat de la resta de fidels, sinó que és un instrument adequat per donar veu a tot el poble de Déu per mitjà dels bisbes»¹¹, d'aquí que es doni molta importància a la consulta prèvia, i gairebé podríem dir constant als membres i realitats del poble de Déu.

La part dispositiva de la constitució apostòlica *Episcopalis communio* està distribuïda en cinc parts: les assemblees del Sínode, la fase preparatòria de l'Assemblea del Sínode, la fase celebrativa de l'assemblea del Sínode, la fase aplicativa de l'Assemblea del Sínode i la secretaria general del Sínode dels Bisbes. Finalment, figuren unes disposicions finals.

Un nou tipus d'Assemblea del Sínode: l'ecumènica

A continuació exposaré, sintèticament, les innovacions que ha introduït el papa Francesc a la constitució apostòlica que ha promulgat, i que ve a ser un nou *Ordo Synodi Episcoporum*. Fins ara, el Sínode dels Bisbes s'aplegava en tres possibles tipus d'assemblees sinodals: l'Assemblea General Ordinària, que es convoca cada tres anys i que tracta matèries que miren el bé de l'Església universal; l'Assemblea General Extraordinària, si la matèria que s'ha de tractar –i que és per al bé de l'Església universal– demana urgència, i l'Assemblea Especial, que tracta de matèries que miren una o diverses àrees geogràfiques de l'Església.

El papa Francesc afegeix un nou tipus d'assemblea sinodal, que consisteix en una novetat important. El papa pot convocar, per raons de naturalesa ecumènica, una assemblea que podríem anomenar «ecumènica», ja que l'article 1.3 assenyala «particularment per raons de naturalesa ecumènica». El sentit i el contingut d'aquesta innovació ve indicat en l'últim punt de la part doctrinal de la constitució apostòlica *Episcopalis communio*. El papa afirma que «s'ha de pensar en una conversió del papat [...] que el faci més fidel al sentit que Jesucrist li va voler donar i a les necessitats actuals de l'evangelització»¹². Per això, l'activitat del Sínode dels Bisbes podrà contribuir a la

¹¹ N. 6.

¹² EG 32.

seva manera al restabliment de la unitat de tots els cristians segons la voluntat del Senyor. El papa assenyala que així s'ajudarà a trobar una forma de l'exercici del primat que, sense renunciar gens a l'essencial de la missió que té, s'obri a una nova situació¹³. Considero que aquesta innovació tindrà un futur en la tasca que s'està fent en el camí de la unitat dels cristians.

L'article 2 tracta dels membres de les assemblees sinodals. Aquests continuen sent bisbes, ja que es tracta del Sínode dels Bisbes, però estableix que el papa, segons el tema i les circumstàncies, en pugui designar altres de desproveïts de l'ordenació episcopal. Serà el papa qui determinarà en cada cas la seva funció a l'assemblea sinodal. Ja es veu que la nova normativa és àmplia i suggeridora per tal que les assemblees sinodals siguin cada vegada més expressions de la sinodalitat eclesial.

Una assemblea sinodal amb celebracions periòdiques

A l'article 3 s'introdueix una novetat, fruit de l'experiència recent de les dues darreres assemblees sinodals de l'octubre de 2014 i de l'octubre de 2015, dedicades al mateix tema de la família. Va ser una iniciativa molt lúcida del papa Francesc. Vaig tenir el goig de participar en les dues assemblees designat pel papa i aquesta iniciativa va permetre que el poble de Déu hi participés més i que la temàtica es tractés millor. Aquest avantatge es va posar en evidència ja que el document final de l'Assemblea Extraordinària de l'octubre de 2014 no va aconseguir l'aprovació de tot el contingut, mentre que el document final de l'assemblea següent, de 2015, va aconseguir l'aprovació de tot el contingut, a causa d'una participació més gran del poble de Déu i més aprofundiment en el tema.

Amb motiu d'aquests i altres avantatges que va oferir aquella innovació, el papa l'ha volgut incorporar en la reforma del sínode. Així, l'article 3.1 estableix que «segons el tema i les circumstàncies, l'Assemblea del Sínode pot, a discreció del Romà Pontífex, celebrar-se en diferents períodes distants els uns dels altres». Com es pot veure, ja no es tracta de dues o més assemblees sinodals. Es tracta d'una mateixa assemblea sinodal que, a criteri del papa, sigui convenient reunir-se en dos o més períodes diferents entre ells. I la mateixa norma ofereix la raó d'aquesta possible pràctica: entre els diferents períodes hi ha la possibilitat de promoure el desenvolupament de la reflexió sobre el tema o sobre alguns aspectes de relleu particular que han sorgit en els treballs de l'assemblea¹⁴. Però a diferència del que va passar en aquelles dues assemblees sinodals de 2014 i 2015, en què la majoria de membres eren diferents, a partir d'aquesta reforma, els membres seran tots els mateixos, fins a la conclusió de l'assemblea sinodal¹⁵, modificació que considero molt convenient, perquè té l'avantatge que uns mateixos membres tracten una mateixa temàtica.

¹³ N. 10.

¹⁴ Art. 3.2.

¹⁵ Art. 3.3.

Tota Assemblea del Sínode es desenvolupa segons aquestes fases successives: la fase preparatòria, la fase celebrativa i la fase operativa. En les tres frases s'han introduït diverses modificacions fruit de l'experiència del funcionament de les assemblees sinodals.

Fase preparatòria de l'Assemblea del Sínode

Té un interès especial la fase preparatòria amb innovacions en la consulta al poble de Déu. La més sensible i important és reforçar la participació del poble de Déu, especialment mitjançant les consultes. La reforma de Francesc ha institucionalitzat aquestes consultes amb més èmfasi. Els motius són substantius, com recordava el papa en aquell discurs eclesiològic del cinquantenari de la creació del Sínode. Es referia al *sensus fidei*, al sentit de la fe propi de tots els membres del poble de Déu, cosa que impedeix separar rígidament l'*Ecclesia docens* i l'*Ecclesia dicens*, perquè els cristians posseeixen un olfacte propi per discernir els nous camins que Déu demana a l'Església. Però, a més, els cristians tenen reconegut en el cànon 212 §3, «el dret, i de vegades fins i tot el deure, en raó del seu propi coneixement, competència i prestigi, de manifestar als Pastors sagrats la seva opinió sobre allò que pertany al bé de l'Església».

Les consultes queden institucionalitzades i s'hauran de fer en la fase preparatòria de tota assemblea sinodal. L'article 6 especifica les diverses instàncies del poble de Déu que seran consultades, en els diversos àmbits i nivells. S'ha d'escoltar tots els fidels perquè el sínode faci un treball sinodal. També s'estableix com es fa la transmissió d'aquestes consultes efectuades a la Secretaria General del Sínode. Però sempre queda el dret dels fidels, individualment o associats, a enviar directament la seva aportació a la Secretaria General del Sínode. El contingut d'aquestes innovacions posa en relleu que aquesta consulta és part integrant del Sínode dels Bisbes i que sense ella el resultat sinodal perdria qualitat de sinodalitat.

Però s'estableix una altra possible consulta. Així, si el tema i les circumstàncies ho demanen, la Secretaria General del Sínode pot promoure i convocar una reunió presinodal amb la participació d'alguns fidels designats per la Secretaria, perquè puguin oferir la seva aportació a l'assemblea sinodal¹⁶. Abans de l'aprovació d'aquesta reforma, ja es va convocar a Roma una reunió presinodal –una «assemblea de joves»– integrada per joves perquè participessin en una consulta sobre la temàtica d'aquest Sínode d'octubre de 2018, dedicat precisament a la joventut. Aquestes reunions es poden celebrar a escala regional amb la finalitat que es tinguin presents les peculiaritats històriques, culturals i eclesials de les diverses àrees geogràfiques¹⁷.

Per facilitar la feina prèvia a les assemblees sinodals, es deixa sota la competència de la Secretaria General del Sínode que pugui constituir una comissió per aprofundir

¹⁶ Cf. Art. 8.1.

¹⁷ Cf. Art. 8.2.

el tema de l'assemblea sinodal i també la redacció de possibles documents previs a l'assemblea sinodal.

Fase celebrativa de l'Assemblea del Sínode

Una altra etapa és la celebració de l'Assemblea del Sínode. La novetat més important es refereix a la qualificació de la naturalesa magisterial del Document final de l'assemblea sinodal, que ha de ser aprovat amb la majoria establerta pel dret peculiar del Sínode, si bé s'explicita en aquesta nova normativa que «es busqui en la mesura del possible la unanimitat moral»¹⁸. La Secretaria General del Sínode ha aprovat, segons l'article 26 de la Constitució apostòlica, una instrucció, d'1 d'octubre de 2018. L'article 35.4 d'aquesta instrucció confirma la majoria requerida de vots per aprovar a l'assemblea sinodal el Document final, que és de la majoria dels dos terços de pares sinodals presents en la votació.

La reforma del papa Francesc estableix explícitament, com a novetat important, que el Document final aprovat per l'assemblea sinodal i lliurat al Papa com el consell que li dona el Sínode, si el Papa l'aprova, un cop promulgat, participa en el «Magisteri ordinari del Successor de Pere»¹⁹. El papa surt al pas del valor doctrinal del Document final del Sínode dels Bisbes, a diferència de la normativa anterior sobre aquesta institució, que no explicitava res sobre el particular. Aquesta innovació posa en relleu, un cop més, el valor que el papa Francesc atribueix al Sínode dels Bisbes.

Aquesta novetat s'aplica també al Document final aprovat per l'Assemblea sinodal, en el cas que el papa hagi concedit a l'assemblea la potestat deliberativa, segons el canó 343 del Codi de dret canònic. Aquest Document final participa del Magisteri ordinari del Successor de Pere un cop el papa l'hagi ratificat i promulgat. La Constitució apostòlica estableix que, en aquest cas, el Document final surt publicat amb la signatura del Romà Pontífex i amb la dels membres del Sínode dels Bisbes²⁰.

Fase aplicativa de l'Assemblea del Sínode

Acabada l'assemblea sinodal, s'inicia la fase aplicativa. La reforma del papa Francesc confia als bisbes diocesans l'acollida i aplicació del Document final de l'Assemblea del Sínode segons ho ha determinat el Papa. Aquest treball l'han de fer a l'Església llatina i en les Esglésies orientals catòliques els mateixos organismes que en la Constitució apostòlica figuren com a cridats a la consulta de l'etapa preparatòria²¹.

El papa Francesc desitja que el treball d'aplicació del Document final de l'assemblea sinodal per part de la Secretaria General del Sínode es faci amb la col·laboració del Di-

¹⁸ Art. 17,3.

¹⁹ Art. 18,1.

²⁰ Cf. Art. 18,2.

²¹ Art. 19.

casteri o Dicasteris de la Cúria romana competents en la matèria que ha tractat el Sínode. Aquesta col·laboració contribuirà a ajudar el papa en el govern pastoral de l'Església²².

La Constitució apostòlica estableix que la Secretaria General del Sínode pugui preparar, estudiar o prendre altres iniciatives idònies per a la millor aplicació de l'assemblea sinodal, així com, amb el mandat explícit del papa, publicar documents aplicatius i havent escoltat el Dicasteri pertinent²³.

La Secretaria General del Sínode és la institució permanent al servei del Sínode dels Bisbes, directament dependent del papa. És l'organisme que entre assemblea i assemblea sinodal manté la permanència de la institució sinodal. Aquest organisme està integrat pel secretari general, el sotssecretari i el Consell Ordinari i altres consells. La competència d'aquesta Secretaria és la preparació i aplicació de les assemblees, que realitza amb l'ajuda del Consell Ordinari de la Secretaria, que està integrada per un nombre de bisbes diocesans escollits per continents, un bisbe de les Esglésies orientals catòliques, el prefecte del Dicasteri de la Cúria competent en la matèria tractada de l'assemblea sinodal i uns bisbes designats pel papa. Aquests membres de Consell exerceixen el seu encàrrec en finalitzar una assemblea general ordinària sinodal fins a la finalització de la propera assemblea general ordinària.

La reforma manté les competències del Sínode dels Bisbes establertes pel canó 343 del Codi de dret canònic, que és constitutiva per ajudar el papa amb els seus consells, i pot ser potestat deliberativa si li atorga el papa. Cal posar en relleu que, a mesura que el treball del Sínode dels Bisbes sigui més sinodal, el parer que s'oferirà al papa serà més objectiu, més eclesial i més convincent per la participació més gran de tots els membres del Poble de Déu.

Es pot observar que la Constitució apostòlica deixa continguts pràctics de procediment i d'actuació que seran completats amb la publicació d'una instrucció i d'un reglament, el qual podrà ser adaptat a cada assemblea sinodal. Com ja he fet referència abans, la Secretaria General del Sínode dels Bisbes ha aprovat la Instrucció sobre la celebració de les assemblees sinodals i sobre l'activitat de la Secretaria General del Sínode dels Bisbes, de data 1 d'octubre de 2018. Aquesta instrucció concreta diferents continguts de la Constitució apostòlica *Episcopalis communio*, sense que arribi a ser un reglament. La instrucció és molt convenient per a l'activitat de la Secretaria General del Sínode i per al desenvolupament de les assemblees sinodals.

La reforma del papa Francesc ha entrat en vigor poc abans d'iniciar-se l'assemblea sinodal dedicada al tema de la joventut. Aquesta assemblea estrena un nou estil de Sínode. Joventut i novetat harmonitzen bé. Com als joves als quals desitgem un futur

²² Art. 20,1.

²³ Art. 20,2-3.

ple dels millors béns, també desitgem a aquesta reforma del papa Francesc que faciliti al Sinode dels Bisbes un futur de servei a la sinodalitat eclesial per a l'evangelització.

† Cardenal Lluís Martínez Sistach
Arquebisbe emèrit de Barcelona

Publicat el vuitè volum de les *Obres completes de Sant Josep Manyanet*

El vuitè volum de les *Obres completes de Sant Josep Manyanet*, que acaba d'aparèixer, recull la predicació del sacerdot fundador de les Filles i Fills de la Sagrada Família. Consta de I-XIV i 1088 pàgines i ha estat editat, com els anteriors volums, per la Biblioteca d'Autors Cristians (BAC), de Madrid.

Josep Manyanet no va ser un predicador de renom, ni es va dedicar en exclusiva a aquest ministeri, però com a sacerdot, i sobretot com a fundador, va haver de recórrer a la predicació de sermons i exhortacions amb molta freqüència. El seu primer sermó oficial va ser en la Quaresma de 1865, a la catedral de la Seu d'Urgell, davant del bisbe, autoritats i fidels de la ciutat.

Com era costum, solia escriure els sermons i algunes de les exhortacions, que són els pocs que s'han conservat. Referent a les exhortacions a les comunitats religioses, que feia cada setmana, ja es va dir en el volum VI que moltes d'elles haurien format part del llibre *L'esperit de la Sagrada Família* en forma de meditacions. Només dues exhortacions es conserven impreses perquè van ser publicades a Barcelona pel rector de Sant Cugat del Rec.

En aquesta edició, exhortacions i sermons estan dividits en tres seccions: en la primera, els que es refereixen a l'any litúrgic, recollits en tres capítols; en la segona, els que tracten dels misteris de la vida de la Mare de Déu i de Sant Josep, agrupats també en tres capítols, i, en la tercera, els que presenten la vida cristiana, religiosa i sacerdotal, la intercessió d'alguns sants i les realitats últimes de l'home, reunits en quatre capítols.

El volum ha estat preparat pel P. Josep M. Blanquet i el P. Josep Roca, membres de la congregació dels Fills de la Sagrada Família, i pot adquirir-se en les llibreries religioses habituals.

SUMARI

Prelat

Decrets.....	877
Cartes.....	878
Cartes dominicals: «Sortim!», «El veritable <i>políticament correcte</i> », «El Raval: una realitat amb esperança», «Misteri d'amor» i «La família, escola d'amor»	879

Vicariat General

Paraules de Mons. Sergi Gordo en el concert de Nadal, a la Sagrada Família.....	886
«Som convidats a fer l'anunci explícit del Crist, veritable resposta als interrogants profunds de l'existència humana»: declaracions de Mons. Sergi Gordo al <i>Full Parroquial</i> de Girona	888

Secretaria General

Nomenaments parroquials.....	890
Nomenaments no parroquials.....	890
Cartes.....	891
Religioses difuntes	891

Pla Pastoral

Comissió de Seguiment del Pla Pastoral Diocesà SORTIM!	892
Com treballar la fraternitat per a una conversió pastoral comunitària? ...	893
Propostes per aprofundir i desenvolupar els eixos «Encontre i anunci de Jesucrist» i «La fraternitat»	897

Organismes diocesans

Secretariat Diocesà de Pastoral per a les Persones amb Discapacitats: les persones discapacitades en el nou Pla Pastoral.....	900
Secretariat Diocesà de Pastoral amb joves: calendari del curs 2018-2019	901

Crònica

Festivitat del beat Ramon Llull a la Facultat de Filosofia de Catalunya..	902
Vetlla de la Immaculada amb els joves a la basílica de la Mercè.....	903
Homenatge a Mn. Manuel Claret Nonell, organitzat per l'OBA.....	905
Campanya de Nadal de Càritas Diocesana sobre el dret a l'habitatge	907
Recepció al Palau Episcopal amb motiu del Nadal.....	909
Celebració de la Jornada Mundial de la Família a la basílica de la Sagrada Família.....	913

Informació

«La revolució de la sostenibilitat» (Article del cardenal Martínez Sistach a <i>L'Osservatore Romano</i>).....	915
«¿Qué destino dar a las iglesias que se cierran al culto?» (Artículo del cardenal Martínez Sistach en la revista <i>Ecclesia</i>).....	918
«El Sínodo dels Bisbes, al servei de la missió de l'Església» (Article del cardenal Martínez Sistach a <i>Catalunya Cristiana</i>).....	920
Publicat el vuitè volum de les <i>Obres completes de Sant Josep Manyanet</i>	929

Subscripció anual: 30,05 €

Exemplar solt: 3 €

El preu de la subscripció comprèn només l'edició del «Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona» de l'any en curs